

JAAAR REKENING 2016

STICHTING VOOR
BEROEPSONDERWIJS
EN VOLWASSENENEDUCATIE
WESTELIJK ZUID-LIMBURG

ROC LEEUWENBORGH

Colofon

Ontwerp & opmaak: Mockus

i.s.m. PR&C ROC Leeuwenborgh

Redactie: Financieel Economische Zaken (FEZ)

Drukwerk: ANDI Druk Beek

6 juni 2016

INHOUD

Jaarrekening 2016

4	Bestuursverslag
5	Geconsolideerde balans per 31 december 2016
7	Geconsolideerde staat van baten en lasten over 2016
8	Geconsolideerd kasstroomoverzicht 2016
9	Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling behorend bij de geconsolideerde jaarrekening
17	Toelichting op de geconsolideerde balans
24	Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen
26	Toelichting op de geconsolideerde staat van baten en lasten
34	Overzicht geormerkte doelsubsidies OCW en LNV G1 , G2 (G2-A)
34	Overzicht geormerkte doelsubsidies OCW en LNV G2 (G2-B)
35	Enkelvoudige balans per 31 december 2016
37	Enkelvoudige staat van baten en lasten over 2016
38	Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling behorend bij de enkelvoudige balans
39	Toelichting op de enkelvoudige balans
47	Toelichting op de enkelvoudige staat van baten en lasten
52	Gebeurtenissen na balansdatum
52	Resultaatbestemming
52	Overige gegevens
52	Gegevens rechtspersoon
53	Controleverklaring

Bestuursverslag

Het bestuursverslag wordt separaat opgesteld.

Geconsolideerde balans per 31 december 2016 (na resultaatbestemming)

ACTIVA	31-dec-16		31-dec-15	
	€	€	€	€
Vaste activa				
Immateriële vaste activa (1)				
Software	616.354		138.953	
Immateriële vaste activa in ontwikkeling	<u>0</u>		<u>291.308</u>	
		616.354		430.261
Materiële vaste activa (2)				
-Gebouwen en terreinen	30.266.810		31.606.383	
-Inventaris en apparatuur	3.930.289		4.510.512	
-Andere vaste bedrijfsmiddelen	18.983		0	
-Materiële vaste activa in ontwikkeling	<u>7.305</u>		<u>26.839</u>	
		34.223.387		36.143.734
Financiële vaste activa (3)	<u>2.250</u>		<u>2.250</u>	
		2.250		2.250
Totaal vaste activa		34.841.991		36.576.245
Vlottende activa				
Vorraden (4)	<u>39.189</u>		<u>45.897</u>	
		39.189		45.897
Vorderingen (5)				
-Debiteuren	1.411.635		928.291	
-Studenten	143.538		110.396	
-Overlopende activa	<u>2.809.412</u>		<u>2.757.878</u>	
		4.364.585		3.796.566
Liquide middelen (6)	<u>7.770.938</u>		<u>6.523.064</u>	
		7.770.938		6.523.064
Totaal vlottende activa		12.174.712		10.365.527
Totaal ACTIVA		<u>47.016.703</u>		<u>46.941.772</u>

Geconsolideerde balans per 31 december 2016

PASSIVA	31-dec-16		31-dec-15	
	€	€	€	€
Eigen Vermogen (7)				
-Algemene reserve publiek	26.259.321		25.314.692	
-Algemene reserve privaat	<u>1.347.200</u>		<u>1.342.660</u>	
		27.606.521		26.657.352*
Voorzieningen (8)				
-Voorziening jubileum	835.587		836.973	
-Voorziening wachtgeld	305.650		596.584	
-Voorziening seniorenverlof	310.000		0	
-Voorziening langdurig zieken	350.000		0	
-Voorziening groot onderhoud	2.140.138		2.323.266	
-Voorziening asbest	<u>676.909</u>		<u>679.269</u>	
		4.618.284		4.436.092
Langlopende schulden (9)				
-Ministerie van Financiën	<u>1.666.665</u>		<u>3.333.332</u>	
		1.666.665		3.333.332
Kortlopende schulden (10)				
-Ministerie van Financiën	1.666.667		1.666.667	
-Vooruitgefactureerde en - ontvangen termijnen projecten	2.165.508		2.343.394	
-Crediteuren	1.490.040		2.035.444	
-Schulden aan gemeenten	18.252		44	
-Belastingen, soc. verzekeringswetten	2.188.981		2.097.334	
-Schulden inzake pensioenen	554.667		501.379	
-Overlopende passiva	<u>5.041.118</u>		<u>3.870.734*</u>	
		13.125.233		12.514.996
Totaal PASSIVA		<u>47.016.703</u>		<u>46.941.772</u>

* Betreffende bedragen zijn gecorrigeerd in verband met de ingevoerde stelselwijziging inzake de verwerking van cursusgelden en gewijzigde rubricering. Voor de bedragen aansluitend op de jaarrekening 2015 wordt naar de toelichting op de posten verwezen. Het eigen vermogen conform jaarrekening 2015 bedroeg € 26.903.059.

Geconsolideerde staat van baten en lasten over 2016

	<u>Exploitatie 2016</u>		<u>Begroting 2016</u>		<u>Exploitatie 2015</u>	
	€	€	€	€	€	€
Baten						
Rijksbijdragen (11)	58.007.328		57.278.315		58.060.595*	
Overige overheidsbijdragen en subsidies (12)	1.253.749		1.238.452		1.286.203	
College-, cursus-, les-, en examengelden (13)	1.221.683		660.500		1.119.336*	
Baten werk in opdracht van derden (14)	3.023.792		2.306.498		2.912.290	
Overige baten (15)	<u>1.700.198</u>		<u>1.627.428</u>		<u>1.728.929*</u>	
Totaal baten		65.206.750		63.111.193		65.107.354
Lasten						
Personeelslasten (16)	49.089.188		51.366.277		48.288.801	
Afschrijvingslasten (17)	2.795.587		2.857.355		2.805.834	
Huisvestingslasten (18)	5.122.309		4.293.226		4.058.351	
Overige lasten (19)	<u>7.083.684</u>		<u>6.811.221</u>		<u>7.351.821*</u>	
Totaal lasten		<u>64.090.768</u>		<u>65.328.079</u>		<u>62.504.807</u>
Saldo baten en lasten		<u>1.115.982</u>		<u>-2.216.886</u>		<u>2.602.547 *</u>
Financiële baten en lasten						
Financiële baten en lasten (20)		<u>-166.813</u>		<u>-188.000</u>		<u>-214.412</u>
Resultaat		<u>949.169</u>		<u>-2.404.886</u>		<u>2.388.135</u>
Totaal resultaat		<u>949.169</u>				<u>2.388.135*</u>
Resultaatbestemming:						
- Toename van Algemene reserve	949.169					
- Mutatie van Bestemmingsreserves		949.169				

* Betreffende bedragen zijn gecorrigeerd in verband met de ingevoerde stelselwijziging inzake verwerking van cursusgelden en gewijzigde rubricering. Voor de bedragen aansluitend op de jaarrekening 2015 wordt naar de toelichting op de posten verwezen. De stelselwijziging heeft een positief resultaatteffect van € 36.871, het oorspronkelijk resultaat, aansluitend op de jaarrekening 2015 bedroeg € 2.351.264

Geconsolideerd kasstroomoverzicht 2016 (Bedragen in € 1.000)

Kasstroom uit operationele activiteiten	2016		2015	
	€	€	€	€
Saldo baten en lasten		1.116		2.603*
Aanpassingen voor:				
- Afschrijvingen (17)	2.589		2.722	
- Mutaties voorzieningen (8)	182		397	
- Mutaties eigen vermogen (7)	0		-283*	
		2.771		2.836
Veranderingen in vlottende middelen:				
- Voorraden (4)	7		16	
- Vorderingen (5)	-569		527	
- Kortlopende schulden (10)	610		1.201*	
		48		1.744
Interest (20):				
Ontvangen interest	5		9	
Betaalde interest	-172		-223	
		-167		-214
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten		3.768		6.968
Kasstroom uit investeringsactiviteiten			-302	
Investerings immateriële vaste activa (1)	-273		-1.369	
Investerings materiële vaste activa (2)	-797		0	
Desinvesteringen in materiële vaste activa (2)	215			
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten		-855		-1.671
Kasstroom uit financieringsactiviteiten				
Aflossing langlopende schulden (9)	-1.666		-1.666	
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten		-1.666		-1.666
Mutatie geldmiddelen		1.247		3.631
Beginstand geldmiddelen	6.523		2.892	
Mutatie geldmiddelen	1.247		3.631	
Eindstand geldmiddelen (6)		7.770		6.523

* In 2016 is een stelselwijziging inzake de cursusgelden ingevoerd, wat heeft geleid tot een aanpassing van de vergelijkende cijfers 2015. Voor meer informatie omtrent de stelselwijziging wordt verwezen naar de algemene grondslagen. De oorspronkelijke cijfers, aansluitend op de jaarrekening bedroegen (afgerond in € 1.000):

- Saldo baten en lasten € 2.566
- Mutaties eigen vermogen € 0
- Kortlopende schulden € 956

Grondslagen voor de waardering en resultaatbepaling behorend bij de geconsolideerde jaarrekening

Algemeen

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Juridische vorm en voornaamste activiteiten

De Stichting voor Beroepsonderwijs en Volwasseneneducatie Westelijk Zuid-Limburg is een Regionaal Opleidingen Centrum voor beroepsonderwijs en volwasseneneducatie in het westelijk deel van Zuid-Limburg. Vanuit locaties in de regio's Sittard-Geleen, Maastricht en Venlo biedt de stichting een breed pakket opleidingen aan in de Beroeps Opleidende Leerweg (BOL) en Beroeps Begeleidende Leerweg (BBL).

Toegepaste standaarden

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de Regeling Jaarverslaggeving Onderwijs. In deze regeling is vastgelegd dat de jaarverslaggeving ingericht dient te worden in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW en de in de regeling aangegeven afwijkende bepalingen van de Richtlijnen Jaarverslaggeving (RJ). In het bijzonder wordt verwezen naar de richtlijnen 400, 640 en 660 van de RJ. RJ 660 is specifiek bedoeld voor onderwijsinstellingen. In RJ 660 zijn precieze voorschriften opgenomen voor onder meer de indeling van de balans, de staat van baten en lasten en het jaarverslag.

Verslaggevingsperiode

De jaarrekening heeft betrekking op de verslaggevingsperiode 1 januari 2016 tot en met 31 december 2016.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

De waarderingsgrondslagen van de onderkende voorzieningen zijn naar de mening van het management het meest kritisch voor het weergeven van de financiële positie en vereisen schattingen en veronderstellingen.

Grondslagen voor de consolidatie

In de geconsolideerde jaarrekening zijn de financiële gegevens van Stichting voor Beroepsonderwijs en Volwasseneneducatie Westelijk Zuid-Limburg en haar groepsmaatschappijen waarover overheersende zeggenschap kan worden uitgeoefend, dan wel waarover de centrale leiding bestaat, opgenomen.

Groepsmaatschappijen zijn deelnemingen, waarin de stichting een meerderheidsbelang heeft, of waarin op een of andere wijze een beleidsbepalende invloed kan worden uitgeoefend. Bij de bepaling of beleidsbepalende invloed kan worden uitgeoefend, worden financiële instrumenten betrokken die potentiële stemrechten bevatten en zodanig kunnen worden uitgeoefend dat ze daardoor de stichting meer of minder invloed verschaffen.

Nieuw verworven deelnemingen worden in de consolidatie betrokken, vanaf het tijdstip waarop beleidsbepalende invloed kan worden uitgeoefend. Afgestoten deelnemingen worden in de consolidatie betrokken tot het tijdstip van beëindiging van deze invloed.

Consolidatiemethode

De posten in de geconsolideerde jaarrekening worden opgesteld volgens uniforme grondslagen van waardering en resultaatbepaling van de groep.

In de geconsolideerde jaarrekening zijn de onderlinge schulden, vorderingen en transacties geëlimineerd. Tevens zijn de resultaten op onderlinge transacties tussen groepsmaatschappijen geëlimineerd voor zover de resultaten niet door transacties met derden buiten de groep zijn gerealiseerd en er geen sprake is van een bijzondere waardevermindering. Bij een transactie waarbij de rechtspersoon een niet 100%-belang heeft in de verkopende groepsmaatschappij, wordt de eliminatie uit het groepsresultaat pro rata toegerekend aan het minderheidsbelang op basis van het aandeel van de minderheid in de verkopende groepsmaatschappij.

De groepsmaatschappijen zijn integraal geconsolideerd.

Voor een overzicht van de geconsolideerde groepsmaatschappijen wordt verwezen naar de toelichting op de enkelvoudige balans.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva geconsolideerde jaarrekening

Algemeen

De grondslagen, die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling, zijn gebaseerd op historische kosten. Voor zover niet anders is vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen historische kostprijs.

Een actief wordt in de balans opgenomen, wanneer het waarschijnlijk is, dat de toekomstige economische voordelen naar de stichting zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen, wanneer het waarschijnlijk is, dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Een in de balans opgenomen actief of verplichting blijft op de balans, als een transactie (met betrekking tot het actief of de verplichting) niet leidt tot een belangrijke verandering in de economische realiteit met betrekking tot het actief of de verplichting.

Een actief of verplichting wordt niet langer in de balans opgenomen, indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot het actief of de verplichting aan een derde zijn overgedragen.

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen, wanneer een vermeerdering van het economische potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt, wanneer een vermindering van economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

De opbrengsten en kosten worden toegerekend aan de periode, waarop zij betrekking hebben. Opbrengsten worden verantwoord indien alle belangrijke risico's met betrekking tot de handelsgoederen zijn overgedragen aan de koper.

De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, wat tevens de functionele valuta is van de stichting.

Transacties in vreemde valuta

Transacties luidende in vreemde valuta worden in de betreffende functionele valuta van de organisatie omgerekend tegen de geldende wisselkoers per de transactiedatum. In vreemde valuta luidende monetaire activa en verplichtingen worden per balansdatum in de functionele valuta omgerekend tegen de op die datum geldende wisselkoers. Valutakoersverschillen die voortkomen uit de afwikkeling van monetaire posten, dan wel voortkomen uit de omrekening van monetaire posten in vreemde valuta, worden verwerkt in de staat van baten en lasten in de periode dat zij zich voordoen. Niet-monetaire activa en passiva in vreemde valuta die tegen historische kostprijs worden opgenomen, worden in euro's omgerekend tegen de geldende wisselkoersen per de transactiedatum. Gedurende het verslagjaar hebben geen significante transacties in vreemde valuta plaatsgevonden.

Stelselwijziging

In 2016 is een stelselwijziging doorgevoerd inzake de verwerking van de cursusgelden. Dit om aan te sluiten op de geldende systematiek en daarmee het inzicht in de verslaggeving te verbeteren. Tot en met verslaggevingsperiode 2015 werden de cursusgelden gesaldeerd met de inhouding van het Ministerie en vervolgens verantwoord in de staat van baten en lasten onder de cursusgelden. Vanaf 2016 wordt de facturatie van de cursusgelden- o.b.v. het matchingsbeginsel- toegerekend naar kalenderjaar, hetgeen leidt tot het opnemen van een balanspost vooruitontvangen college- en lesgelden en een aanpassing op het eigen vermogen. De inhouding van het Ministerie wordt in mindering gebracht op de Rijksbijdragen.

Bovenstaande verwerkingswijze is op retrospectieve wijze in de jaarrekening 2016 verwerkt en heeft onderstaand effect op het vermogen en resultaat:

Eigen vermogen per 01 januari 2015, conform jaarrekening 2015	€ 24.551.795
Effect stelselwijziging	€ -282.578
Eigen vermogen per 01 januari 2015, gecorrigeerd	€ 24.269.217
Resultaat 2015, conform jaarrekening 2015	€ 2.351.264
Effect stelselwijziging	€ 36.871
Gecorrigeerd resultaat 2015	€ 2.388.135
Eigen vermogen per 31 december 2015	€ 26.657.352

Voor het effect op de individuele posten in de balans en staat van baten en lasten wordt naar de toelichting verwezen.

Naast de stelselwijziging inzake de cursusgelden hebben er ook wijzigingen in rubriceringen plaatsgevonden, om aan te sluiten op de voorgeschreven rapportage aan OCW via XBRL. Deze wijzigingen in rubricering hebben geen effect op het eigen vermogen en het resultaat. Het betreffen alleen presentatietechnische verschuivingen binnen verschillende categorieën, welke geen resultaat-effect hebben.

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten in het algemeen investeringen in aandelen en obligaties, handels- en overige vorderingen, geldmiddelen, leningen en overige financieringsverplichtingen, afgeleide financiële instrumenten (derivaten), handelsschulden en overige te betalen posten. In de jaarrekening zijn de volgende categorieën financiële instrumenten opgenomen: overige vorderingen, investeringen in eigenvermogensinstrumenten, overige financiële verplichtingen.

Er wordt geen gebruik gemaakt van in contracten besloten afgeleide financiële instrumenten. Daarnaast zijn er geen financiële instrumenten die zijn verworven/aangegaan met als doel het instrument op korte termijn te verkopen. Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde, waarbij (dis)agio en de direct toerekenbare transactiekosten in de eerste opname worden meegenomen. Indien echter financiële instrumenten bij de vervolgwaardering worden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de staat van baten en lasten, worden direct toerekenbare transactiekosten bij de eerste waardering direct verwerkt in de staat van baten en lasten. Na de eerste opnamen worden financiële instrumenten op de hierna beschreven manier gewaardeerd.

Overige vorderingen

Overige vorderingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieverentemethode, verminderd met bijzondere waardeverminderingverliezen. Doorgaans betreft dit de nominale waarde.

Langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen

Langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van effectieverentemethode. Doorgaans betreft dit de nominale waarde. De aflossingsverplichtingen voor het komend jaar van de langlopende schulden worden opgenomen onder kortlopende schulden.

Bijzondere waardevermindering financiële activa

Een financieel actief dat niet wordt gewaardeerd tegen (1) reële waarde met waardewijzigingen in de staat van baten en lasten, of (2) geamortiseerde kostprijs of lagere marktwaarde, wordt op iedere verslagdatum beoordeeld om te bepalen of er objectieve aanwijzingen bestaan, dat het actief een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan. Een financieel actief wordt geacht onderhevig te zijn aan een bijzondere waardevermindering indien er objectieve aanwijzingen zijn dat na de eerste opname van het actief zich een gebeurtenis heeft voorgedaan die een negatief effect heeft op de verwachte toekomstige kasstromen van dat actief en waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt.

Objectieve aanwijzingen dat financiële activa onderhevig zijn aan een bijzondere waardevermindering, omvatten het niet nakomen van betalingsverplichtingen en achterstallige betalingen door een debiteur, herstructurering van een aan de stichting toekomend bedrag onder voorwaarden die de stichting anders niet zou hebben overwogen, aanwijzingen dat een debiteur of emittent failliet zal gaan, en het verdwijnen van een actieve markt voor een bepaald effect.

Aanwijzingen voor bijzondere waardeverminderingen van vorderingen en beleggingen die door de stichting worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs worden zowel op het niveau van specifieke activa als op collectief niveau in aanmerking genomen. Van afzonderlijk belangrijke vorderingen en beleggingen wordt beoordeeld of deze individueel onderhevig zijn aan bijzondere waardevermindering. Van afzonderlijk belangrijke vorderingen en beleggingen die niet individueel onderhevig zijn gebleken aan bijzondere waardevermindering en van afzonderlijk niet belangrijke vorderingen wordt collectief beoordeeld, of deze onderhevig zijn aan bijzondere waardevermindering, dit door samenvoeging van vorderingen en beleggingen met vergelijkbare risicokenmerken.

Een bijzonder waardevermindingsverlies met betrekking tot een geamortiseerde kostprijs (doorgaans nominale waarde) gewaardeerd financieel actief wordt berekend als het verschil tussen de boekwaarde en de contante waarde van de verwachte toekomstige kasstromen, gedisconteerd tegen de oorspronkelijk effectieve rente van het actief.

Verliezen worden opgenomen in de staat van baten en lasten. Rente op het aan een bijzondere waardevermindering onderhevige actief blijft verantwoord worden via de oprenting van het actief met de oorspronkelijke actieve rente van het actief.

Als in een latere periode de waarde van het actief, onderhevig aan een bijzondere waardevermindering, stijgt en het herstelobjectief in verband kan worden gebracht met een gebeurtenis, die plaatsvond na de opname van het bijzondere waardevermindingsverlies, wordt het bedrag uit hoofde van het herstel (tot maximaal de oorspronkelijke kostprijs) opgenomen in de staat van baten en lasten.

Saldering van financiële instrumenten

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd, als de stichting beschikt over een deugdelijk juridisch instrument om het financiële actief en de financiële verplichting gesaldeerd af te wikkelen en de stichting het stellige voornemen heeft om het saldo als zodanig netto of simultaan af te wikkelen. Als er sprake is van een overdracht van een financieel actief dat niet voor verwijdering uit de balans in aanmerking komt, wordt het overgedragen actief en de daarmee samenhangende verplichting niet gesaldeerd.

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs, verminderd met cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen. De uitgaven na eerste verwerking van een gekocht of zelf vervaardigd immaterieel vast actief worden toegevoegd aan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, als het waarschijnlijk is, dat de uitgaven zullen leiden tot een toename van de verwachte toekomstige economische voordelen en de uitgaven en de toerekening aan het actief op betrouwbare wijze kan worden vastgesteld. Als niet wordt voldaan aan de voorwaarden voor activering worden de uitgaven verantwoord als kosten in de staat van baten en lasten. De grondslagen voor de vaststelling en verwerking van bijzondere waardeverminderingen zijn opgenomen onder het hoofd Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa.

Kosten van verwerving ter zake van concessies, vergunningen en rechten van intellectuele eigendom

Kosten van verwerving ter zake van concessies, vergunningen en rechten van intellectuele eigendom, in dit geval software, worden gewaardeerd tegen aanschafprijs, verminderd met cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen. Het geactiveerde bedrag wordt volgens de lineaire methode afgeschreven gedurende de 5- jarige verwachte gebruiksduur.

Materiële vaste activa

De gebouwen en terreinen, inventaris en apparatuur en andere vaste bedrijfsmiddelen worden gewaardeerd tegen hun kostprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen. De kostprijs van de genoemde activa bestaat uit de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en overige kosten om de activa op hun plaats en in de staat te krijgen, noodzakelijk voor het beoogde gebruik. De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschafprijs volgens de lineaire methode op basis van de economische levensduur. Op terreinen wordt niet afgeschreven. Afschrijving start op het moment, dat een actief beschikbaar is voor het beoogde gebruik en wordt beëindigd bij buitengebruikstelling of bij desinvestering.

De volgende afschrijvingspercentages worden hierbij gehanteerd:

- Gebouwen: tussen de 2 en 4%;
- Inventaris en apparatuur: tussen de 6 en 20%;
- Andere vaste bedrijfsmiddelen: 10%.

Onderhoudsuitgaven worden slechts geactiveerd als zij de gebruiksduur van het object verlengen en/of leiden tot toekomstige prestatie-eenheden met betrekking tot het object. Ter zake van verwachte kosten van periodiek groot onderhoud aan gebouwen, installaties e.d. wordt een voorziening gevormd. Zie hiervoor de grondslag onder het hoofd Voorzieningen. Eventuele investeringssubsidies worden in mindering gebracht op betreffende activa en afgeschreven volgens de lineaire methode evenredig aan de afschrijving van het betreffende actief. Buiten gebruik gestelde activa worden gewaardeerd tegen boekwaarde of lagere opbrengstwaarde.

Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

Voor materiële en immateriële vaste activa wordt op iedere balansdatum beoordeeld, of er aanwijzingen zijn dat deze activa onderhevig zijn aan bijzondere waardeverminderingen. Als dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief geschat. De realiseerbare waarde is de hoogste van de bedrijfswaarde en de opbrengstwaarde. Als het niet mogelijk is de realiseerbare waarde te schatten voor individueel actief, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid, waartoe het actief behoort. Wanneer de boekwaarde van een actief (of kasstroomgenererende eenheid) hoger is dan de realiseerbare waarde, wordt een bijzonder waardeverminderingverlies verantwoord voor het verschil tussen de boekwaarde en de realiseerbare waarde. Indien sprake is van een bijzonder waardeverminderingverlies van een kasstroomgenererende eenheid, wordt het verlies allereerst toegerekend aan goodwill, die is toegerekend aan de kasstroomgenererende eenheid. Een eventueel restant verlies wordt toegerekend aan de andere activa van de eenheid naar rato van hun boekwaarden. Verder wordt op iedere balansdatum beoordeeld, of er enige indicatie is, dat een in eerdere jaren verantwoord bijzonder waardeverminderingverlies is verminderd. Als een dergelijke indicatie aanwezig is, wordt de realiseerbare waarde van het betreffend actief (of kasstroomgenererende eenheid) geschat.

Vervreemding van vaste activa

Voor verkoop beschikbare vaste activa worden gewaardeerd tegen boekwaarde of lagere opbrengstwaarde.

Financiële vaste activa

Deelnemingen met invloed van betekenis

Deelnemingen waarin invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd tegens de vermogensmutatiemethode op basis van de nettovermogenswaarde. Indien waardering tegen nettovermogenswaarde niet kan plaatsvinden, doordat de hiervoor benodigde informatie niet kan worden verkregen, wordt de deelneming gewaardeerd volgens het zichtbaar eigen vermogen.

Bij de bepaling van de nettovermogenswaarde worden de waarderingsgrondslagen van de stichting gehanteerd. Indien de deelnemende rechtspersoon een actief of passief overdraagt aan een deelneming die volgens op de vermogensmutatiemethode wordt gewaardeerd, wordt de winst of het verlies voortvloeiend uit deze overdracht naar rato van het relatieve belang dat derden hebben, in de deelnemingen verwerkt (proportionele resultaatsbepaling). Een verlies dat voortvloeit uit de overdracht van vlottende activa of een bijzondere waardevermindering van vaste activa wordt wel volledig verwerkt. Resultaten op transacties waarbij

overdracht van activa en passiva tussen de stichting en haar deelnemingen en tussen deelnemingen onderling heeft plaatsgevonden, worden geëlimineerd voor zover deze als niet gerealiseerd kunnen worden beschouwd.

Deelnemingen met een negatieve nettovermogenswaarde worden op nihil gewaardeerd. Wanneer de organisatie garant staat voor de schulden van de betreffende deelneming, wordt een voorziening gevormd. Bij deze waardering worden ook langlopende vorderingen op de deelnemingen meegenomen, die feitelijk moeten worden gezien als onderdeel van de netto-investering. Dit betreft met name leningen waarvan de afwikkeling in de nabije toekomst niet is gepland en niet waarschijnlijk is. Een aandeel in de winst van de deelneming in latere jaren wordt pas verwerkt, als en voor zover het cumulatieve niet verwerkte aandeel in het verlies is ingelopen.

Deelnemingen zonder invloed van betekenis

Deelnemingen waarin geen invloed van betekenis wordt uitgeoefend, worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of lagere realiseerbare waarde. Indien sprake is van een stellig voornemen tot afstoting vindt waardering plaats tegen de eventuele lagere verwachte opbrengstwaarde. Indien de stichting een actief of passief overdraagt aan een deelneming die wordt gewaardeerd op verkrijgingsprijs of actuele waarde, wordt de winst of het verlies voortvloeiend uit deze overdracht direct en volledig in de geconsolideerde staat van baten en lasten verwerkt, tenzij de winst op de overdracht in wezen niet is gerealiseerd.

Voorraden

De voorraden worden gewaardeerd tegen kostprijs of lagere opbrengstwaarde. De kostprijs bestaat uit de verkrijgingsprijs, vermeerderd met overige kosten om de voorraden op hun huidige plaats en in hun huidige staat te brengen. De opbrengstwaarde is gebaseerd op de meest betrouwbare schatting van het bedrag dat de voorraden maximaal zullen opbrengen, onder aftrek van nog te maken kosten.

Vorderingen

Hier wordt verwezen naar de grondslagen inzake financiële instrumenten.

Liquide middelen

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Indien liquide middelen niet ter vrije beschikking staan, wordt hiermee rekening gehouden bij de waardering.

Eigen vermogen

Onder het eigen vermogen worden de algemene reserves, de bestemmingsreserves en de bestemmingsfondsen gepresenteerd. De algemene reserve bestaat uit de reserves, die ter vrije beschikking staan van het Bestuur. Indien een beperkte bestedingsmogelijkheid door de organisatie is aangebracht, dan is het aldus afgezonderde deel van het eigen vermogen aangeduid als bestemmingsreserve. Indien de beperkte bestedingsmogelijkheid door derden is aangebracht, dan wordt dit deel aangemerkt als bestemmingsfonds. De Stichting voor Beroepsonderwijs en Volwasseneneducatie Westelijk Zuid-Limburg beschikt niet over bestemmingsfondsen en -reserves.

In de jaarrekening heeft daarnaast ook segmentatie plaatsgevonden van de algemene reserve in een publiek en een privaat deel. Het private deel is bestemd voor financiering van projecten, waarvoor geen publieke middelen beschikbaar zijn.

Voorzieningen

Een voorziening wordt op de balans opgenomen, indien sprake is van een verplichting (in rechte afdwingbaar of feitelijk), die het gevolg is van een gebeurtenis uit het verleden, waarvan het waarschijnlijk is, dat voor afwikkeling van die verplichting een uitstroom van middelen benodigd is en waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt. Vrijvallen uit en dotaties aan de voorzieningen vinden plaats ten gunste of ten laste van de staat van baten en lasten.

Voorzieningen worden gewaardeerd tegen nominale waarde, van de beste schattingen van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen en verliezen af te wikkelen. Indien het effect van tijdswaarde materieel is worden voorzieningen tegen contante waarde van de verwachte uitgaven gewaardeerd.

Voorziening jubileum

Ten aanzien van de verplichting om toekomstige jubileumuitkeringen te betalen is in de jaarrekening een voorziening jubileum gevormd. De voorziening betreft het geschatte bedrag van de in de toekomst uit te keren jubileumuitkeringen. De jubileumregeling is gebaseerd op de CAO BVE (uitkeringen bij 25-jarig respectievelijk 40-jarig onderwijsjubileum). In de berekening van de jubileumvoorziening is rekening gehouden met vertrekkansen en toekomstige salarisgroei. De voorziening is opgenomen tegen de contante waarde op basis van een disconteringsvoet van 2%. De disconteringsvoet is gebaseerd op de wettelijke rente van toepassing op het verslagjaar. Deze voorziening heeft een overwegend langlopend karakter.

Voorziening wachtgeld

In verband met wachtgeldverplichtingen is een voorziening Wachtgeld gevormd. Deze is gebaseerd op de uitkeringsgegevens van UWV en WWplus. Voor het bepalen van de hoogte van de voorziening is verder uitgegaan van de maximale uitkeringstermijn. De voorziening is opgenomen tegen de contante waarde op basis van een disconteringsvoet van 2%. De disconteringsvoet is gebaseerd op de wettelijke rente van toepassing in het verslagjaar. De voorziening heeft een overwegend langlopend karakter.

Voorziening seniorenverlof

In de CAO BVE is opgenomen dat medewerkers, zodra ze aan bepaalde criteria voldoen, recht hebben op seniorenverlof. Deze voorziening betreft de medewerkers die seniorenverlof hebben opgenomen, conform de regeling zoals ingegaan per 01-08-2014. Bij de berekening is uitgegaan van de bepalingen inzake een eigen bijdrage van medewerkers en een jaarlijkse salarisindexatie van 1,5%. De voorziening is opgenomen tegen de contante waarde op basis van een disconteringsvoet van 2% (wettelijke rente).

Voorziening langdurig zieken

De voorziening voor langdurig zieken dient ter dekking van toekomstige doorbetalingsverplichtingen aan langdurig zieke werknemers. Deze is gebaseerd op het aantal medewerkers, dat tussen de een en twee jaar ziek is, een gemiddeld dienstverband van 0,78 fte en een gemiddelde personele last van € 76.200. De te betalen loonkosten na twee jaar zijn verzekerd en derhalve niet in de voorziening meegenomen.

Voorziening asbest

In 2012 is er een voorziening asbest gevormd ten behoeve van de sanering van asbest, die verricht dient te worden op enkele onderwijslocaties van ROC Leeuwenborgh. De hoogte van de voorziening is gebaseerd op de kostenraming om de asbest te verwijderen.

Voorziening groot onderhoud

Een voorziening wordt gevormd voor verwachte kosten van periodiek groot onderhoud aan panden, installaties e.d. op basis van het geschatte bedrag van het groot onderhoud en de periode tussen de werkzaamheden voor groot onderhoud. De uitgaven van groot onderhoud worden verwerkt ten laste van de onderhoudsvoorziening, voor zover deze is gevormd voor de beoogde kosten. Indien de kosten van groot onderhoud uitgaan boven de boekwaarde van de voor het desbetreffende actief aangehouden voorziening, worden de (meer)kosten verwerkt ten laste van de staat van baten en lasten. De voorziening voor onderhoudskosten is overwegend langlopend.

Langlopende schulden

Hier wordt verwezen naar de grondslagen inzake financiële instrumenten.

Kortlopende schulden

Hier wordt verwezen naar de grondslagen inzake financiële instrumenten.

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling geconsolideerde jaarrekening

Personeelsbeloningen/ Pensioenen

De beloningen van het personeel worden als last in de staat van baten en lasten verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting in de balans opgenomen. Als de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief, voor zover er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door de stichting.

Voor de medewerkers van de organisatie is een pensioenregeling getroffen, die kwalificeert als een toegezegde bijdrageregeling. Deze pensioenregeling is ondergebracht bij een bedrijfstakpensioenfonds (ABP). Uitgangspunt is, dat de in de verslagperiode te verwerken pensioenlast gelijk is, aan de over die periode aan de pensioenuitvoerder verschuldigde pensioenpremies. Voor zover de verschuldigde premies op balansdatum nog niet zijn voldaan, wordt hiervoor een verplichting opgenomen. Als de op balansdatum reeds betaalde premies de verschuldigde premies overtreffen, wordt een overlopende actiefpost opgenomen, voor zover sprake zal zijn van terugbetaling door het fonds of van verrekening met in de toekomst verschuldigde premies. De risico's van loonontwikkeling, prijsindexatie en beleggingsrendement op het fondsvermogen zullen mogelijk leiden tot toekomstige aanpassingen in de jaarlijkse bijdragen aan het pensioenfonds. Deze risico's komen niet tot uitdrukking in een in de balans opgenomen voorziening. Informatie over eventuele tekorten en de gevolgen hiervan voor de pensioenpremies in de toekomstige jaren is niet beschikbaar.

Sinds 2015 moeten alle pensioenfondsen gebruik maken van de zogenaamde beleidsdekkingsgraad. Dat is het gemiddelde van de laatste 12 dekkingsgraden. Per 31 januari 2017 bedroeg de beleidsdekkingsgraad van ABP 92,3% (per 31-12-2015: 98,7%). Dit is onder de wettelijke vastgestelde beleidsdekkingsgraad. Dit betekent dat ABP een nieuw herstelplan moet indienen om de financiële situatie te verbeteren. Dit plan wordt begin 2017 ingediend. De beleidsdekkingsgraad is echter niet zo laag dat de pensioenen in 2017 worden verlaagd.

Leasing

De stichting kan financiële en operationele leasecontracten afsluiten. Een leaseovereenkomst waarbij de voor- en nadelen verbonden aan het eigendom van het leaseobject geheel of nagenoeg geheel door de lessee worden gedragen, wordt aangemerkt als een financiële lease. Alle andere leaseovereenkomsten classificeren als operationele leases. Bij de leaseclassificatie is de economische realiteit van de transactie bepalend en niet zozeer de juridische vorm.

Operationele leases

Als de stichting optreedt als lessee in een operationele lease, wordt het leaseobject niet geactiveerd. Vergoedingen die worden ontvangen als stimulering voor het afsluiten van een overeenkomst, worden verwerkt als een vermindering van de leasekosten over de leaseperiode. Leasebetalingen en vergoedingen inzake operationele leases worden lineair over de leaseperiode ten laste respectievelijk ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht, tenzij een andere toerekeningssystematiek meer representatief is voor het patroon van de met het leaseobject te verkrijgen voordelen.

Rijksbijdragen, overige overheidsbijdragen en – subsidies

Rijksbijdragen, overige overheidsbijdragen en –subsidies uit hoofde van de basisbekostiging worden in het jaar waarop de toekenning betrekking heeft, volledig verwerkt als baten in de staat van baten en lasten. Indien deze opbrengsten betrekking hebben op een specifiek doel en er is een bestedingsverplichting, dan worden deze naar rato van de verrichte werkzaamheden als baten verantwoord. Indien toegekende gelden betrekking hebben op een specifiek doel, maar er is geen sprake van bestedingsverplichtingen, dan worden de ontvangen gelden als bate verantwoord in het jaar waarop de gelden betrekking hebben, tenzij toerekening naar schooljaar plaatsvindt of tenzij sprake is van een concreet bestedingsplan na balansdatum.

Baten werk in opdracht van derden

Opbrengsten uit hoofde van werk in opdracht van derden (contractonderwijs en overige) worden in de staat van baten en lasten als baten opgenomen, voor een bedrag gelijk aan de kosten indien zeker is, dat deze kosten declarabel zijn. Een eventueel positief resultaat wordt genomen naar rato van het stadium van voltooiing van de transactie op verslagdatum (de zogeheten percentage of completion method). Het stadium van voltooiing wordt bepaald naar evenredigheid van de duur van een contract en/of re-integratietraject.

Rentebaten en soortgelijke opbrengsten en rentelasten en soortgelijke kosten

Rentebaten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende actiefpost. Rentelasten en soortgelijke lasten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren.

Reële waarde

De reële waarde van een financieel instrument is het bedrag, waarvoor een actief kan worden verhandeld, of een passief kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen, die tot een transactie bereid en van elkaar onafhankelijk zijn. De reële waarde van niet-beursgenoteerde financiële instrumenten wordt bepaald door de verwachte kasstromen contant te maken tegen een disconteringsvoet die gelijk is aan de geldende risicovrije marktrente voor de resterende looptijd vermeerderd met krediet- en liquiditeitsopslagen.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld op basis van de indirecte methode. Kasstromen in buitenlandse valuta's zijn herleid naar euro's met gebruikmaking van de gewogen gemiddelde omrekeningskoersen voor de betreffende periodes. Gedurende het verslagjaar hebben geen significante transacties in vreemde valuta plaatsgevonden.

Toelichting op de afzonderlijke posten van de geconsolideerde balans

(1) Immateriële vaste activa

	Immateriële vaste		Totaal
	Software	activa in ontwikkeling	
Stand per 1 januari 2016	€	€	€
Aanschafprijs	327.083	291.308	618.391
Cumulatieve afschrijvingen	-188.130	0	-188.130
Boekwaarde	138.953	291.308	430.261
Mutaties in de boekwaarde			
Investerings	563.892	-291.308	272.584
Afschrijvingen	-86.491	0	-86.491
Totaal mutaties	477.401	-291.308	186.093
Stand per 31 december 2016			
Aanschafprijs	890.975	0	890.975
Cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen	-274.621	0	-274.621
Boekwaarde	616.354	0	616.354

De immateriële vaste activa per 1 januari 2016 betreffen de uitgaven ten behoeve van het studentenvolgsysteem Eduarte. In 2016 is Eduarte in gebruik genomen en zijn de uitgaven in de categorie Software verantwoord. De investering van € 563.892 bestaat grotendeels uit Eduarte (€ 504.790), inclusief het bedrag van € 291.308 dat op 01-01-2016 in ontwikkeling was.

(2) Materiële vaste activa

	Andere vaste		Materiële		Totaal
	Gebouwen en terreinen	Inventaris en apparatuur	bedrijfs-middelen	vaste activa in ontwikkeling	
Stand per 1 januari 2016	€	€	€	€	€
Aanschafprijs	49.695.918	13.536.202	47.108	0	63.279.228
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-18.089.535	-9.025.690	-20.269	0	-27.135.494
Boekwaarde	31.606.383	4.510.512	26.839	0	36.143.734
Mutaties in de boekwaarde					
Investerings	83.418	706.295	0	7.305	797.018
Desinvesterings	0	-214.850	0	0	-214.850
Afschrijvingen desinvesterings	0	101.288	0	0	101.288
Afschrijvingen	-1.422.991	-1.172.956	-7.856	0	-2.603.803
Totaal mutaties	-1.339.573	-580.223	-7.856	7.305	-1.920.347
Stand per 31 december 2016					
Aanschafprijs	49.779.336	14.027.647	47.108	7.305	63.861.396
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-19.512.526	-10.097.358	-28.125	0	-29.638.009
Boekwaarde	30.266.810	3.930.289	18.983	7.305	34.223.387

Algemeen

De ondergrond en de opstallen van de gebouwdelen Zuid, Noord en Centraal gelegen aan de Sibemaweg zijn eigendom van de Gemeente Maastricht. ROC Leeuwenborgh is economisch eigenaar van de grond en opstallen van deze gebouwdelen en heeft een eeuwigdurend erfpacht hierop. Toekomstige voordelen of nadelen voortvloeiend uit de verkoop van deze gebouwdelen zijn ten gunste of ten laste van de Gemeente Maastricht. De ondergrond en de opstallen gelegen aan de Arendstraat te Sittard en de ondergrond en opstallen van gebouwdeel West aan de Sibemaweg zijn in eigendom van ROC Leeuwenborgh.

Vervolg toelichting op de afzonderlijke posten van de geconsolideerde balans

(Des)investeringen 2016

De volgende investeringen hebben in 2016 plaatsgevonden

- diverse verbouwingen in het gebouw aan de Sibemaweg te Maastricht ad € 16.951 en in het gebouw aan de Arendstraat ad € 58.755.
- diverse audiovisuele middelen, zoals beamers, smartboards en geluidsboxen € 112.911
- notebooks en toebehoren € 199.982
- diverse leermiddelen voor de opleiding CIOS € 36.478
- diverse machines en leermiddelen voor de opleidingen van de sector Techniek € 124.463
- diverse leermiddelen voor het ICT-lyceum € 25.000

- zonwering (€ 64.905) en vloerbekleding (€ 19.295) voor de gebouwen aan de Sibemaweg en de Arendstraat
- schoolmeubiliair € 63.765.
- kantoormeubiliair € 24.038

De desinvestering van € 214.850 betreft de overname van netwerkbenodigdheden door onze ICT partner, die nu de infrastructuur verzorgt. De materiële vaste activa in ontwikkeling betreffen het ontwerp voor de nieuwe kantine.

Afschrijvingen

De egalisaties zijn op de afschrijvingsbedragen gesaldeerd. Voor een specificatie wordt u verwezen naar de toelichting op de afschrijvingslasten bij de staat van baten en lasten.

OZB en verzekerde waarde gebouwen en terreinen

	OZB waarde (in €)		Verzekerde waarde (in €)
Arendstraat 12, Sittard	10.320.000		27.280.400
Sibemaweg 20, Maastricht	22.947.000		48.176.800
Peildatum 01-01-2015	33.267.000	Peildatum 01-01-2016	75.457.200

(3) Financiële vaste activa

	Boekwaarde 1 januari 2016	Investeringen	Boekwaarde 31 december 2016
	€	€	€
Andere deelnemingen	2.250	0	2.250
Totaal	2.250	0	2.250

Andere deelnemingen: ROC Leeuwenborgh houdt sinds 2012 een belang van 12,5% in Chemelot Innovation and Learning Labs B.V. (hierna CHILL B.V.). CHILL B.V. betreft een samenwerkingsverband met Stichting Arcus College, Stichting Zuyd Hogeschool, Maastricht University Holding B.V. en DSM Nederland B.V. CHILL B.V. heeft als belangrijkste doel:

1. het in opdracht van kennisinstituten en bedrijven opleiden en professionaliseren van vakmensen op alle niveaus;
2. het verhuren van goed geoutilleerde onderzoeksfaciliteiten;
3. het uitvoeren van onderzoeksopdrachten voor derden met als doel, versnellen van innovatie en valorisatie;
4. het bevorderen van samenwerking tussen beginnende professionals (leerlingen, studenten) en ervaren professionals.

Voor nadere informatie over Chill B.V. verwijzen wij naar het overzicht Verbonden Partijen, opgenomen in de enkelvoudige balans

(4) Voorraden

	31-12-16		31-12-15	
	€	€	€	€
Voorraad gebruiksgoederen	39.189		45.897	
Voorraden		39.189		45.897

Voorraden: deze bestaan uit drukwerk en pr-artikelen. De in de staat van baten en lasten verwerkte kostprijs bedraagt € 18.426.

Vervolg toelichting op de afzonderlijke posten van de geconsolideerde balans

(5) Vorderingen

	31-12-16		31-12-15	
	€	€	€	€
Openstaande posten debiteuren		1.492.201		1.076.243
Het verloop van de voorziening wegens oninbaarheid is als volgt:				
Stand per 1 januari 2016	147.952		76.304	
Mutatie	-67.386		71.648	
Stand per 31 december 2016		80.566		147.952
Debiteuren		1.411.635		928.291
Vorderingen op studenten		172.497		136.224
Het verloop van de voorziening wegens oninbaarheid is als volgt:				
Stand per 1 januari 2016	25.828		43.706	
Mutatie	3.131		-17.878	
Stand per 31 december 2016		28.959		25.828
Studenten		143.538		110.396
Overlopende activa				
Voorschotten	648.875		429.633	
Vooruitbetaalde en vooruitontvangen termijnen op contracten	474.913		368.902	
Te ontvangen posten	1.685.276		1.959.343	
Te ontvangen rente	348		0	
		2.809.412		2.757.878
Totaal		4.364.585		3.796.566

Van de vorderingen heeft € 3.774.435 een resterende looptijd <1 jaar.

Debiteuren: het netto openstaande bedrag van € 1.411.635 bestaat uit het bruto bedrag van € 1.492.201 verminderd met de voorziening van € 80.566. Het debiteurensaldo bestaat voor € 1.100.867 uit posten welke tussen de 0 en 4 maanden oud zijn en in de loop van 2017 worden ontvangen. De verklaring voor de stijging van het (bruto) debiteurensaldo met € 415.958 is, dat er in december een factuur ad € 350.000 is gefactureerd naar een derde partij. De verlaging van de voorziening wegens oninbaarheid met € 67.386 wordt veroorzaakt, doordat het grootste gedeelte van de openstaande facturen in het begin van 2017 betaald zijn.

Studenten: het incassorisico van ROC Leeuwenborgh is klein, doordat de facturatie via de boekhandel en via schoolkassa verloopt. Het bedrag aan openstaande studentendebiteuren heeft een looptijd korter dan 1 jaar.

Voorschotten: van de verstrekte voorschotten ad € 648.875, bestaat € 631.001 uit voorschotten inzake Chill. Hiervan is € 209.000 in 2016 verstrekt.

Vooruitbetaalde en vooruitontvangen termijnen op

contracten: de post van € 474.913 betreffen voornamelijk vooruitbetaalde kosten inzake software en licenties € 118.852, huur € 66.930, excursies en activiteiten € 67.930, abonnementen en contributies € 69.793 en scholingskosten ad € 65.500. De stijging van de post ten opzichte van 2015 wordt veroorzaakt, doordat in 2016 de vooruitbetaalde scholingskosten en kosten voor excursies en activiteiten hoger zijn.

Te ontvangen posten: de te ontvangen posten ad € 1.685.276 bestaan uit € 518.517 uit nog te ontvangen projectgelden, in het bijzonder Exploring European Education- and labourmarket ad € 101.220, Zorgtechniek Limburg € 100.385, Programmagelden € 92.685, Centrum voor Vakmanschap € 70.000 en ACCB2 € 60.000. Daarnaast bedragen de nog te factureren contractactiviteiten € 117.556. Verder bestaat de post uit € 305.027 waarborgsom in verband met de huur van het pand aan de Milaanstraat in Sittard, € 159.253 uit schoolactiviteiten welke geïncasseerd zijn door de boekhandel, € 333.121 te ontvangen bedragen vanuit de netwerkleverancier en een andere MBO school en nog te ontvangen detacheringskosten € 74.940. De verlaging van de te ontvangen posten wordt grotendeels veroorzaakt, doordat er veel projectgelden (o.a. Chill ad € 350.000) in 2016 zijn ontvangen.

Vervolg toelichting op de afzonderlijke posten van de geconsolideerde balans

(6) Liquide middelen

	31-12-16		31-12-15	
	€	€	€	€
Kasmiddelen	10.515		8.381	
Rabobank	152.699		135.574	
Ministerie van Financiën	6.260.524		5.036.449	
Spaarrekening Rabo	1.347.200		1.342.660	
		7.770.938		6.523.064

Algemeen: over de liquide middelen kan niet geheel vrij beschikt worden. Er is een bankgarantie afgegeven voor de huurverplichting van het pand aan de Horsterweg ad € 70.000. Dit bedrag is op een aparte rekening gestort. De toename in de liquide middelen van € 1.247.874 wordt grotendeels veroorzaakt door het resultaat van € 1.147.397, een lager investeringsbedrag dan de afschrijvingen, dit wordt gecompenseerd door de aflossing van de lening aan het Ministerie ad € 1.666.667. Zie tevens het kasstroomoverzicht, voor een verklaring van de mutatie in liquide middelen.

Ministerie van Financiën: dit betreft schatkistbankieren.

Spaarrekening Rabo: het spaarsaldo betreft de private middelen van ROC Leeuwenborgh.

(7) Eigen vermogen

	Stand per 1 januari 2016	Dotatie	Onttrekking	Stand per 31 december 2016
Algemene reserve ROC Leeuwenborgh	26.903.059	949.169		27.852.228
Correctie algemene reserve inzake verwerking cursusgelden	-245.707			-245.707
Totaal	26.657.352	949.169		27.606.521
Algemene reserve waarvan Publiek				26.259.321
Algemene reserve waarvan Privaat				1.347.200

Voor een toelichting op het Eigen vermogen verwijzen wij naar de enkelvoudige jaarrekening.

(8) Voorzieningen

	Jubileum	Wachtgeld	Senioren- Verlof	Langdurig zieken	Groot onderhoud	Asbest	Totaal
	€	€	€	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2016	836.973	596.584	0	0	2.323.266	679.269	4.436.092
Mutaties in het boekjaar							0
Dotaties	45.274	34.832	310.000	350.000	148.000	0	888.106
Onttrekkingen	-46.660	-95.375	0	0	-331.128	-2.360	-475.523
Vrijval	0	-230.391	0	0	0	0	-230.391
Totaal mutaties	-1.386	-290.934	310.000	350.000	-183.128	-2.360	182.192
Stand per 31 december 2016	835.587	305.650	310.000	350.000	2.140.138	676.909	4.618.284
Onderverdeling							
Kortlopende deel < 1 jaar	55.825	77.020	48.425	0	792.411	0	973.681
Langlopende deel > 1 jaar	779.762	228.630	261.575	350.000	1.347.727	676.909	3.644.603
Totaal	835.587	305.650	310.000	350.000	2.140.138	676.909	4.618.284

Vervolg toelichting op de afzonderlijke posten van de geconsolideerde balans

Jubileum: voor toekomstige jubileumrechten, voortvloeiend uit de CAO BVE voor het personeel in vaste dienst bij ROC Leeuwenborgh, is een voorziening gevormd. Deze voorziening is berekend volgens de NCW methode (netto contante waarde) met een rentepercentage van 2% en een jaarlijkse salarisindexatie van 1,5%. Bij de berekening is uitgegaan van een, per 5 jaar afnemend, blijfkanspercentage. De hoogte van de voorziening wordt ultimo jaar bepaald. De uitbetalingen jubilea bedroegen in 2016 € 46.660.

Wachtgeld: in verband met toekomstige wachtgeldverplichtingen is een voorziening wachtgeld gevormd. Deze is gebaseerd op de uitkeringsgegevens van UWV en WWplus. Voor het bepalen van de hoogte van de voorziening is verder uitgegaan van de maximale uitkeringstermijn. De voorziening is opgenomen tegen de contante waarde op basis van een disconteringsvoet van 2% (wettelijke rente). Doordat een ex-werknemer een nieuwe dienstbetrekking heeft gevonden, is dit gedeelte van de voorziening € 230.391 vrijgevallen.

Seniorenverlof: zoals opgenomen in de CAO BVE hebben medewerkers, zodra ze aan bepaalde criteria voldoen, recht op seniorenverlof. Deze voorziening betreft de medewerkers die seniorenverlof hebben opgenomen of aangevraagd, conform de regeling zoals ingegaan per 01-08-2014. Bij de berekening is uitgegaan van de

bepalingen inzake een eigen bijdrage van medewerkers en een jaarlijkse salarisindexatie van 1,5%. De voorziening is opgenomen tegen de contante waarde op basis van een disconteringsvoet van 2% (wettelijke rente).

Langdurig zieken: De voorziening voor langdurig zieken houdt verband met het bepaalde in RJ 271 Personeelsbeloningen. Aangezien ROC Leeuwenborgh eigen risicodragers is, is deze voorziening getroffen voor op balansdatum bestaande verplichtingen tot het in de toekomst doorbetalen van beloningen aan personeelsleden, die op balansdatum naar verwachting geheel of gedeeltelijk niet in staat zijn om werkzaamheden te verrichten door ziekte of arbeidsongeschiktheid.

Groot onderhoud: aan de voorziening groot onderhoud is in 2016 een bedrag gedoteerd ad € 148.000. De hoogte van de voorziening ultimo 2016 is gebaseerd op het geplande bedrag aan groot onderhoud voor de periode 2017-2020, zoals opgenomen in het Meerjaren Onderhoudsplan. Een aanpassing op het plan wordt veroorzaakt doordat in 2016 geplande werkzaamheden zijn doorgeschoven naar 2017. Daarnaast zijn er werkzaamheden in 2017 gepland die niet in het oorspronkelijke MeerjarenOnderhoudsplan waren opgenomen. De majeure ontrekkingen in 2016 hebben betrekking op schilderwerkzaamheden ad € 100.545, werkzaamheden aan de toiletten € 147.804 en werkzaamheden aan de vloer ter hoogte van € 77.517.

Asbest: In 2012 is een voorziening asbest gevormd ten behoeve van de sanering van asbest, die in 2013 een aanvang heeft genomen. In 2016 is ten laste van deze voorziening € 2.360 uitgegeven aan onderzoek

(9) Langlopende schulden

	Ministerie van Financiën
	€
Stand per 1 januari 2016	3.333.332
kortlopend deel	1.666.665
Stand per 31 december 2016	1.666.665
Resterende looptijd tussen 1 en 5 jaar	1.666.665
Rentevoet (vastrentend)	3,94%
Specificatie schulden aan financiers:	Bedrag
Ministerie van Financiën	1.666.665

Ministerie van Financiën: de gestelde zekerheden voor deze financiering betreffen alle terreinen (ook in erfpacht) en gebouwen aan de Sibemaweg in Maastricht. Op 31 december 2011 was € 10.000.000 van het recht van hypotheek opgenomen. Er is geen sprake van convenanten. Van het opgenomen deel is in 2016 € 1.666.667 als kortlopende verplichting geboekt vanwege de contractuele aflossing die in oktober 2017 plaatsvindt.

Rekening-courant Ministerie van Financiën: De mogelijkheid bestaat om van een rekening-courant faciliteit gebruik te maken bij het Ministerie van Financiën. Deze rekening-courant faciliteit bedraagt € 5.600.000 tegen een rente van 0,25%. In 2016 is van deze faciliteit geen gebruik gemaakt.

Vervolg toelichting op de afzonderlijke posten van de geconsolideerde balans

(10) Kortlopende schulden

	31-12-16		31-12-15	
	€	€	€	€
Ministerie van Financiën		1.666.667		1.666.667
Vooruitgefactureerde en -ontvangen termijnen projecten		2.165.508		2.343.394
Crediteuren		1.490.040		2.035.444
Schulden aan gemeenten		18.252		44
Loonheffing	2.164.837		2.111.962	
Omzetbelasting	24.144		-14.628	
Belastingen en premies sociale verzekeringen		2.188.981		2.097.334
Schulden ter zake van pensioenen		554.667		501.379
Overlopende passiva:				
Vooruit ontvangen college- en les gelden	417.585		279.336	
Vooruit ontvangen subsidies OCW geoormerkt	1.136.938		1.118.012	
Vakantiegeld en -dagen en bindingstoelage	1.773.451		1.747.673	
Accountants- en administratiekosten	34.394		60.800	
Rente	171.702		2	
Overig	1.507.048		664.911	
Overlopende passiva		5.041.118		3.870.734
Totaal		13.125.233		12.514.996

Van de kortlopende schulden heeft € 12.726.094 een resterende looptijd < 1 jaar. De overlopende passiva zijn geheel kortlopend.

Ministerie van Financiën: In oktober 2017 zal de contractuele aflossing van € 1.666.667 plaatsvinden op de lening van het Ministerie van Financiën.

Vooruitgefactureerde en -ontvangen termijnen projecten:

Een belangrijk deel van deze post ad € 2.165.837 bestaat uit onderhanden werk projecten € 1.817.758, zoals het project CHILL € 1.293.123, Exploring European Education and Labourmarket € 152.308 en Centrum in Vakmanschap € 95.660. Daarnaast bestaat deze post uit een aantal nog uit te voeren werkzaamheden vanuit maatwerktrajecten door diverse bedrijven ingekocht. Een aantal projecten zitten in de afrondende fase (ACCB2 en TOZL), waardoor de post ten opzichte van het voorgaand jaar is gedaald.

Crediteuren: de daling van het crediteurensaldo met € 545.404 is het gevolg van een hoger bedrag aan betalingen van facturen in december 2016 ten opzichte van december 2015. Daarnaast is ROC Leeuwenborgh in het najaar 2015 gestart met het digitaal accorderen van facturen, de nieuwe werkwijze heeft eind 2015 voor vertraging in de betaling gezorgd.

Schulden ter zake van pensioenen: In 2016 vindt nog een nabetaling pensioenen plaats van circa € 65.000 met betrekking tot 2015.

Vooruit ontvangen college- en les gelden: In 2016 heeft een stelselwijziging plaatsgevonden inzake cursusgeld. Tot 2016 werden de cursusgeldten gesaldeerd met de inhouding van het Ministerie en verantwoord in de winst- en verliesrekening. Vanaf 2016 worden in de winst- en verliesrekening de cursusgeldten voor het kalenderjaar 2016 - op basis van het matchingsbeginsel- verantwoord en de inhouding van het Ministerie wordt gesaldeerd met de Rijksbijdrage. Dit heeft geleid tot het opnemen van een balanspost vooruitontvangen les gelden voor het schooljaar 2016-2017, een correctie op de algemene reserve en een andere presentatie in de winst- en verliesrekening. De vergelijkende cijfers 2015 zijn aangepast. Indien de stelselwijziging niet had plaatsgevonden bedroeg de post € 33.628, aansluitend op de jaarrekening 2015. De vooruitontvangen college- en les gelden ad € 417.585 bestaan uit een gedeelte vooruitgefactureerde les gelden schooljaar 2016-2017 ad € 274.343 en een gedeelte vooruitontvangen leerlingenbijdragen en bijdragen in excursies en reizen ad € 143.241.

Vervolg toelichting op de afzonderlijke posten van de geconsolideerde balans

Vooruit ontvangen subsidies OCW: de vooruit ontvangen subsidies OCW ad € 1.136.938 bestaan uit de geoormerkte subsidies € 432.359 (2015: € 305.210) en de aanvullende subsidies € 704.578 (2015: € 812.802). De geoormerkte subsidies bestaan uit € 185.663 Regionaal Investeringsfonds, € 99.908 Schoolmaatschappelijk werk, € 71.485 Regeling minimagezinnen leermiddelen, € 61.970 Lerarenbeurs en € 13.333 Zij-instroom. De regeling minimagezinnen leermiddelen is nieuw in 2016. De aanvullende subsidies bestaan uit de kwaliteitsafspraken.

Vakantiegeld en -dagen en bindingstoelage: de vakantiegeldverplichting en de bindingstoelage worden berekend inclusief een opslag voor sociale lasten. De reservering vakantiedagen wordt berekend op basis van het werkelijk salaris.

Rente: dit betreft de rente over de lening bij het Ministerie van Financiën. De rente is in januari 2017 betaald.

Overig: Overig: De post overig ad € 1.507.048 bestaat onder andere uit 172.200 nog te ontvangen facturen van een derde partij, € 164.402 uit detacheringskosten, € 85.265 inzake diverse activiteiten/excursies, € 85.714 huisvestingskosten (waaronder energielasten) en 76.500 nog te betalen personele kosten. De stijging van de post ten opzichte van 2015 heeft te maken met de nog te ontvangen facturen en een contractuele verplichting met een derde partij.

Financiële instrumenten en risicobeheer

Algemeen

ROC Leeuwenborgh maakt in de normale bedrijfsuitoefening gebruik van verschillende financiële instrumenten die de instelling blootstellen aan risico's. Het betreft financiële instrumenten die in de balans zijn opgenomen.

Renterisico

ROC Leeuwenborgh heeft een langlopende hypothecaire lening bij het Ministerie van Financiën. Er is sprake van een vaste rentevoet (3,94%) waarmee het risico op rentestijgingen is afgedekt. Het voordeel van eventuele rentedalingen wordt niet genoten. De looptijd van de lening eindigt ultimo 2018.

Liquiditeitsrisico

Alle publieke middelen worden in beginsel integraal aangehouden in de vorm van een rekening courant bij de Nederlandse Staat (AAA-rating, Schatkistbankieren).

Dit is voor ROC Leeuwenborgh de meest risicomijdende en gunstige manier om liquide middelen aan te trekken en uit te zetten. Doordat de instelling aan de start van het jaar al bekend is met de inkomsten die ze verkrijgt, past zij haar uitgavenpatroon hier zo veel mogelijk op aan.

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Investeringsverplichtingen

In 2016 is ROC Leeuwenborgh investeringsverplichtingen aangegaan met diverse partijen. Dit in totaal voor een bedrag ad € 26.840. Het betreft onder andere:

- divers kantoormeubiliair en audiovisuele middelen ter waarde van € 7.319
- zonwering in het gebouw te Maastricht ad € 10.210.

Interne beheersmiddelen om de geldstromen te beheersen zijn: de meerjarenbegroting, de jaarbegroting, de investeringsbegroting en liquiditeitsprognoses. Tussentijds worden deze gemonitord. Hierdoor wordt het liquiditeitsrisico voor de instelling verkleind.

Kredietrisico

Voor acute risico's van oninbare vorderingen worden voorzieningen aangehouden. Er zijn standaard aanmaningsprocedures voor achterstallige vorderingen.

Marktrisico

De marktwaarde van de in de balans verantwoorde financiële instrumenten, waaronder vorderingen, liquide middelen en schulden, benadert de boekwaarde met uitzondering van de vastrentende langlopende lening aangezien de contractrente hoger is dan de marktrente.

Valutarisico

ROC Leeuwenborgh heeft nauwelijks transacties in vreemde valuta.

Huurovereenkomsten gebouwen

Er wordt op een aantal vaste locaties onderwijs uitgevoerd. Hiervoor zijn meerjarige contracten afgesloten. Daarnaast worden er nog accommodaties gehuurd voor bepaalde activiteiten en zijn er voor de leerwerktrajecten enkele ruimtes gehuurd bij bedrijven.

De huurverplichtingen voor de onderwijslocaties betreffen de locaties:

Kortlopende verplichting:	Jaarbedrag	Einddatum
Venlo, Hagerhofweg	€ 80.565	31-07-17
Langlopende verplichting:		
Maastricht Airport, Horsterweg 13	€ 249.639	18-03-20
Sittard, Milaanstraat	€ 1.384.634	01-10-28

Vervolg niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Huurovereenkomst drankautomaten

Per 1 juli 2013 is ROC Leeuwenborgh een raamovereenkomst aangegaan met Maas International Group B.V. voor de lease inclusief onderhoud van warme dranken automaten. De overeenkomst is aangegaan tot 1 april 2020 met een optie van verlenging onder gelijkblijvende voorwaarden, voor één keer één jaar. De jaarlijkse kosten bedragen € 42.000.

Shared Service Centrum

In januari 2015 is ROC Leeuwenborgh een mantelovereenkomst aangegaan met Vancis voor de duur van een jaar met 3 opties voor verlenging met telkens één jaar. In januari 2016 en januari 2017 is de overeenkomst met één jaar verlengd. De overeenkomst heeft betrekking op infrastructuur en diensten, alsmede dataopslag en back-up faciliteiten. De jaarlijkse kosten voor deze services bedragen € 1.068.269.

Toelichting op de geconsolideerde staat van baten en lasten

(11) Rijksbijdragen

	<u>Baten 2016</u>	<u>Begroting 2016</u>	<u>Baten 2015</u>
	€	€	€
Rijksbijdragen sector BVE	57.468.829	56.717.315	57.686.703
Geormerkte OCW subsidies	538.499	561.000	373.892
Totaal rijksbijdragen	58.007.328	57.278.315	58.060.595

Rijksbijdragen sector BVE: dit betreffen de rijksbijdragen ontvangen van OCW. In 2016 heeft een stelselwijziging plaatsgevonden inzake cursusgeld. Dit heeft geleid tot een aanpassing van de vergelijkende cijfers 2015. De inhouding van het ministerie werd tot 2016 verantwoord onder de inhouding cursusgeld. Voor meer informatie met betrekking tot de stelselwijziging wordt verwezen naar de algemene grondslagen. Indien de stelselwijziging niet had plaatsgevonden bedroeg de post € 58.281.879, aansluitend op de jaarrekening 2015. In 2016 zijn de rijksbijdragen nagenoeg gelijk gebleven ten opzichte van 2015, dit terwijl er wel op onderdelen van de rijksbijdragen verschuivingen zaten.

Alhoewel de rijksbijdragen lager zijn door dalende deelnemersaantallen wordt dit tot nog toe gecompenseerd door hogere aanvullende rijksbijdragen. De afwijking ten opzichte van de begroting met € 751.514 wordt veroorzaakt door de in november ontvangen extra rijksbijdrage.

Geormerkte OCW subsidies: in 2016 heeft er voor het eerst uitvoering inzake excellentie € 192.400 plaatsgevonden. Daarnaast was de inzet voor het Regionaal Investeringsfonds en Schoolmaatschappelijk werk € 36.877 hoger dan in 2015. Echter in 2015 waren er meer ontvangsten uit lerarenbeurzen ad € 69.467.

(12) Overige overheidsbijdragen en subsidies

Gemeentelijke bijdragen Educatie	1.253.749	1.238.452	1.286.203
Totaal overige overheidsbijdragen en subsidies	1.253.749	1.238.452	1.286.203

Gemeentelijke bijdrage Educatie: dit betreffen de trajecten vanuit de gemeenten, bijvoorbeeld opleidingen Nederlandse taal en rekenen.

(13) College-, cursus-, les- en examengelden

Lesgeld sector Educatie	794.418	623.000	683.050
Cursusgeld	427.265	37.500	436.286
Totaal college-, cursus-, les- en examengelden	1.221.683	660.500	1.119.336

Lesgeld sector BE: in 2016 zijn meer rijks cursisten VAVO ingestroomd.

Cursusgeld: in 2016 heeft een stelselwijziging plaatsgevonden inzake cursusgeld. Vanaf 2016 worden onder de cursusgeld - op basis van het matchingsbeginsel - al de cursusgeld voor kalenderjaar 2016 verantwoord. Dit heeft geleid tot het opnemen van een balanspost vooruitontvangen college- en lesgeld. De inhouding van het ministerie werd tot 2016 gesaldeerd op de cursusgeld. Vanaf 2016 wordt deze bij de rijksbijdragen als korting verwerkt. Deze wijziging heeft geleid tot een aanpassing van de vergelijkende cijfers 2015, met een positief resultaatteffect van €36.871. Indien de stelselwijziging niet had plaatsgevonden bedroeg de post € -331.302 overeenkomend met de jaarrekening 2015. In de begroting is geen rekening gehouden met deze wijziging.

Vervolg toelichting op de geconsolideerde staat van baten en lasten

(14) Baten werk in opdracht van derden

	Baten	Begroting	Baten
	2016	2016	2015
	€	€	€
Contractonderwijs	1.955.825	1.566.998	1.548.696
Overige baten werk in opdracht van derden	1.067.967	739.500	1.363.595
totaal	3.023.792	2.306.498	2.912.290

Contractonderwijs: de stijging van de contractopbrengsten wordt grotendeels veroorzaakt door extra inburgeringstrajecten.

Overige baten werk in opdracht van derden: de daling ten opzichte van 2015 is grotendeels te verklaren, doordat in 2016 minder vergoedingen (€ 130.000 gedaald) inzake programma's voor vroegtijdig schoolverlaten van kwetsbare jongeren zijn ontvangen en doordat in 2015 meer vergoeding vanuit project CHILL is verantwoord. Daarnaast zijn er minder stagevergoedingen van bedrijven en minder personele vergoedingen voor de uitleen van personeel aan onderwijs gerelateerde instellingen ontvangen.

(15) Overige baten

Verhuur	27.193	23.147	38.022
Detachering personeel	191.393	185.896	169.724
Ouderbijdragen	835.514	940.885	818.454
Catering	589.002	477.500	526.092
Overige	57.096	0	176.637
	1.700.198	1.627.428	1.728.929

Opbrengst verhuur: De opbrengst verhuur betreft verhuur aan derde partijen, bijvoorbeeld de winkel met schoonheidsartikelen in het gebouw aan de Sibemaweg te Maastricht en de ANWB-rijschool.

Ouderbijdragen: de vergelijkende cijfers 2015 zijn met betrekking tot deze post gewijzigd om aan te sluiten op de rapportage aan OCW, via XBRL. Tot 2016 werd de afboeking van de debiteuren onder de ouderbijdragen verantwoord, deze wordt nu verantwoord onder overige baten (in geval van opbrengsten) of onder de overige lasten (in geval van kosten). De ouderbijdragen aansluitend op de jaarrekening 2015 bedroegen € 750.087. De ouderbijdragen bestaan uit bijdragen in schoolproducten, examens, schoolactiviteiten en dergelijke.

Catering: deze post werd tot 2016 onder overige gepresenteerd, deze post betreft de verkoopopbrengst van LTOC B.V.

Overige: bestaat in 2016 uit de opbrengst vanuit de afboeking van de debiteuren. Tot 2016 werd de opbrengst vanuit catering onder overige gepresenteerd, deze wordt nu onder catering gepresenteerd en is in de vergelijkende cijfers aangepast. Had deze aanpassing niet plaatsgevonden, dan bedroeg de post overige, aansluitend op de jaarrekening 2015, € 266.637.

Vervolg toelichting op de geconsolideerde staat van baten en lasten

(16) Personeelslasten

	Lasten 2016	Begroting 2016	Lasten 2015
	€	€	€
Bruto lonen en salarissen	34.792.378	39.114.872	33.766.917
Sociale lasten	5.012.053	4.677.842	4.769.624
Pensioenpremies	4.290.015	4.374.392	4.270.853
Lonen en salarissen	44.094.446	48.167.106	42.807.394
Mutatie personele voorzieningen	17.680	0	613.123
Personeel niet in loondienst	2.823.904	1.560.804	2.848.252
Overig	2.348.259	1.638.367	2.158.583
Overige personele kosten	5.189.843	3.199.171	5.619.958
Af: uitkeringen	195.101	0	138.551
Overige personele kosten	4.994.742	3.199.171	5.481.407
Totaal personeelslasten	49.089.188	51.366.277	48.288.801
De personele lasten hebben betrekking op gemiddeld FTE OP	429		418
De personele lasten hebben betrekking op gemiddeld FTE OBP	221		220
De personele lasten hebben betrekking op gemiddeld FTE werkzaam in het buitenland	0		0
	650		638

(OP: onderwijzend personeel, OBP: ondersteunend- en beheerspersoneel)

Lonen en salarissen: in 2016 laten de lonen en salarissen een onderschrijding zien van € 4.072.660 ten opzichte van de begroting. Door een zorgvuldige voorbereiding is de uitvoer van Leeuwenborgh Maakt Het verschil in 2016 later gestart dan gepland. Hierdoor zal een stijging van de salariskosten zich vooral vanaf 2017 uiten. Dat de uitvoering van de plannen in 2016 is gestart, is te zien aan de stijging van fte's (12 fte) en de stijging van de lonen en salarissen met € 1.287.052 ten opzichte van 2015.

Mutatie personele voorzieningen: in 2016 is er een nieuwe voorziening seniorenverlof opgenomen ad € 310.000. Echter er heeft ook een vrijval ad € 230.391 vanuit de voorziening wachtgeld plaatsgevonden. De afwijking ten opzichte van 2015 betreft het opnemen van de voorziening wachtgeld in 2015 ad € 596.584.

Personeel niet in loondienst: de overschrijding met de begrote kosten bedraagt € 1.263.100. Dit wordt veroorzaakt, doordat er in 2016 meer inhuur, duurdere inhuur en voor een langer tijdsbestek dan begroot inhuur heeft plaatsgevonden.

Overig: In 2016 is een voorziening langdurig zieken opgenomen ter hoogte van € 350.000. Dit verklaart de stijging ten opzichte van de begroting en 2015. Ook waren in 2016 de transitievergoedingen (€ 292.000) en scholingskosten hoger dan begroot.

Vervolg toelichting op de geconsolideerde staat van baten en lasten

Model WNT: Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector Vermelding bezoldiging topfunctionarissen en gewezen topfunctionarissen

Het bezoldigingsmaximum in 2016 voor ROC Leeuwenborgh is € 152.000. Dit geldt naar rato van de duur en/of omvang van het dienstverband. De bezoldiging van de voorzitter van het College van Bestuur valt tot en met 2022 onder het overgangsrecht. Hiervoor geldt vanaf 1 januari 2016 een behoudstermijn van vier jaar, gevolgd door een afbouwperiode van drie jaar.

Bezoldiging topfunctionarissen

bedragen x € 1	J.J.M. Kusters	F.L.P.M. Schneiders
<i>Functiegegevens</i>	<i>Voorzitter CvB</i>	<i>Lid CvB</i>
Aanvang en einde functievervulling in 2016	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,0	1,0
Gewezen topfunctionaris?	nee	nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	echte	echte
Individueel WNT-maximum	152.000	152.000
Beloning	142.290	130.017
Belastbare onkostenvergoedingen	-	2.451
Beloningen betaalbaar op termijn	15.070	14.800
Subtotaal	157.360	147.268
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	-	-
Totaal bezoldiging	157.360	147.268
Verplichte motivering indien overschrijding	Overschrijding is toegestaan i.v.m. overgangsrecht WNT	N.v.t.
<i>Gegevens 2015</i>		
Aanvang en einde functievervulling in 2015	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband 2015 (in fte)	1,0	1,0
Beloning	142.165	130.007
Belastbare onkostenvergoedingen	-	2.549
Beloningen betaalbaar op termijn	15.700	15.457
Totaal bezoldiging 2015	157.865	148.013
Individueel WNT maximum	178.000	178.000

Vervolg toelichting op de geconsolideerde staat van baten en lasten

Bezoldiging toezichthoudende topfunctionarissen

bedragen x € 1	N.J.M.	H.	A.	M.J.I.	N.J.P.M.	F. van	M.J.	J.M.J.C.
	Beuken	Doedel	Hidding	Paulussen	Bos	Attekum	Keuzekamp	Scheres
Functiegegevens	Voorzitter	Lid RvT	Lid RvT	Lid RvT	Lid RvT	Lid RvT		
	RvT							
Aanvang en einde functievervulling in 2016	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/1		
WNT-drempelbedrag bezoldiging	22.800	15.200	15.200	15.200	15.200	15.200		
Beloning	9.000	6.000	6.000	6.000	6.000	-		
Belastbare onkostenvergoedingen	-	-	-	-	-	-		
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-	-	-	-	-		
Totaal bezoldiging	9.000	6.000	6.000	6.000	6.000	-		
Verplichte motivering	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.		
<i>Gegevens 2015</i>								
Functie(s) in 2015	Voorzitter	Lid RvT	Lid RvT	Lid RvT		Lid RvT	Lid RvT	Lid RvT
	RvT							
Aanvang en einde functievervulling in 2015	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12		1/1 - 31/12	1/1 - 1/6	1/1 - 4/7
Beloning	9.000	6.000	6.000	6.000		6.000	2.500	3.065
Belastbare onkostenvergoedingen	-	-	-	-		-	-	-
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-	-	-		-	-	-
Totaal bezoldiging 2015	9.000	6.000	6.000	6.000		6.000	2.500	3.065

Vervolg toelichting op de geconsolideerde staat van baten en lasten

(17) Afschrijvingslasten

	Lasten 2016	Begroting 2016	Lasten 2015
	€	€	€
Immateriële vaste activa	86.491	83.600	63.268
Materiële vaste activa	2.713.720	2.819.811	2.788.618
Egalisatie huisvesting	-46.056	-46.056	-46.052
Desinvesteringsresultaat	41.432	0	0
Totaal afschrijvingslasten	2.795.587	2.857.355	2.805.834

Immateriële vaste activa: in 2016 is het studentenvolgsysteem Eduarte in gebruik genomen, daardoor zijn de afschrijvingen ten opzichte van 2015 gestegen.

Materiële vaste activa: in de afschrijvingskosten zijn een aantal vrijgevallen subsidiebedragen begrepen. Met name voor de installatie van het laboratorium in de Arendstraat (€ 11.680 per jaar tot 2036) en de bouw aan de Sibemaweg met subsidie van Gemeente Maastricht € 311.587 (voor het laatste in 2016). De afschrijvingen zijn lager dan begroot, doordat investeringen niet conform begroting hebben plaatsgevonden.

Egalisatie huisvesting: betreft een subsidie uit de Efrogelden inzake het Technisch Opleidingscentrum aan de Arendstraat voor € 46.052, voor het laatste in 2016.

Desinvesteringsresultaat: betreft het resultaat van de overname van netwerkbenodigdheden door onze ict partner die nu de infrastructuur verzorgd.

(18) Huisvestingslasten

Huur	2.868.096	2.039.146	2.132.460
Verzekeringen	60.274	69.750	58.411
Onderhoud	304.750	400.750	335.366
Dotatie overige voorzieningen	148.000	148.000	148.000
Totaal onderhoudskosten	452.750		
Energie en water	685.033	717.220	600.745
Schoonmaakkosten	626.993	554.360	522.475
Heffingen	239.676	245.000	85.615
Overige	189.487	119.000	175.279
Totaal huisvestingslasten	5.122.309	4.293.226	4.058.351

Huur: de stijging van de huurkosten heeft te maken met een nagekomen contractuele huurverplichting.

Onderhoud: In 2016 heeft onderhoud plaatsgevonden met betrekking tot schilderswerkzaamheden, renovatie van de toiletgroepen en werkzaamheden aan de vloeder. De kosten van € 331.128 zijn ten laste van de voorziening gebracht. Naast deze onderhoudswerkzaamheden hebben ook nog werkzaamheden plaatsgevonden vanuit de campagne "Veilige en propere school" ter hoogte van € 60.000 en het gebruikelijke onderhoud, dat plaatsvindt rondom de gebouwen en terreinen.

Dotatie overige voorzieningen: deze dotatie betreft de voorziening groot onderhoud.

Energie en water: de gasnota's zijn ten opzichte van 2015 met € 60.000 gestegen. De nota's van alle locaties zijn gestegen.

Schoonmaakkosten: de campagne "Veilige en propere school" is de oorzaak voor de stijging (€ 104.518) van de schoonmaakkosten.

Heffingen: In 2015 zijn restituties onroerendgoedbelasting met betrekking tot eerdere jaren ontvangen.

Overige: de beveiligingskosten zijn € 70.487 hoger dan begroot, vanwege extra inkoop door ziekte bij het eigen personeel.

Vervolg toelichting op de geconsolideerde staat van baten en lasten

(19) Overige lasten

	Lasten 2016	Begroting 2016	Lasten 2015
	€	€	€
Administratie- en beheerslasten	2.911.069	2.431.558	2.856.944
Inventaris en apparatuur	1.078.138	1.133.962	1.164.473
Leer- en hulpmiddelen	1.633.487	1.504.276	1.739.390
Mutatie overige voorzieningen	0	11.350	56.688
Overige	1.460.990	1.730.074	1.534.325
Totaal overige lasten	7.083.684	6.811.221	7.351.821

Administratie- en beheerslasten: In 2016 hebben verschuivingen binnen de posten van de overige lasten plaatsgevonden. In de vergelijkende cijfers 2015 is dit aangepast. Indien deze aanpassing niet had plaatsgevonden, dan bedroegen de administratie- en beheerslasten € 3.652.480. De administratie- en beheerslasten wijken ten opzichte van 2015 nauwelijks af. De overschrijding van de begrote kosten bedraagt € 479.511 en wordt veroorzaakt door de niet begrote kosten voor het Shared Service centrum ad € 474.139 en de hogere advieskosten € 135.516. De advieskosten zijn hoger, omdat er diverse onderhandelingstrajecten met derde partijen lopen. Tegenover de hogere kosten staan echter onderschrijdingen op posten contributies, accountantskosten, (vanwege nieuw contract) en overige beheerskosten voor in totaal € 122.479.

Inventaris en apparatuur: In 2016 hebben verschuivingen binnen de posten van de overige lasten plaatsgevonden. In de vergelijkende cijfers 2015 is dit aangepast. De post inventaris en apparatuur is het gevolg van de splitsing van de post inventaris, apparatuur en leermiddelen, zoals deze in 2015 bestond (€ 2.866.610), in de posten inventaris en apparatuur en leer- en hulpmiddelen. In 2016 is voor € 79.161 minder aan inventaris aangekocht dan in 2015, doordat in 2015 lokalen zijn ingericht voor examens van taal en rekenen. en ten opzichte van de begroting laten vooral de kosten voor software onderhoud een onderbesteding zien van € 45.826, doordat er steeds meer voor saas-oplossingen wordt gekozen.

Leer- en hulpmiddelen: In 2016 hebben verschuivingen binnen de posten van de overige lasten plaatsgevonden. In de vergelijkende cijfers 2015 is dit aangepast. De post leer- en hulpmiddelen is het gevolg van de splitsing van de post inventaris, apparatuur en leermiddelen, zoals deze in 2015 bestond (€ 2.866.610), in de posten inventaris en apparatuur en leer- en hulpmiddelen. De kosten zijn in 2016 lager dan in 2015, doordat er minder kosten worden gemaakt voor materialen en licenties. Daar staat tegenover dat er ook minder wordt doorbelast aan de studenten, om de kosten van de opleiding zo laag mogelijk te houden. In de begroting was hier al op geanticipeerd. De overschrijding ten opzichte van de begroting is ontstaan, doordat er meer leerboeken zijn ingekocht voor het Vavo (ongeveer € 43.000), vanwege het hogere aantal Vavo studenten.

Mutatie overige voorzieningen: de vergelijkende cijfers 2015 zijn met betrekking tot deze post gewijzigd. Tot 2016 werd de afboeking van de debiteuren onder de ouderbijdragen verantwoord, deze wordt nu verantwoord onder overige baten (in geval van opbrengsten) of onder de overige lasten (in geval van kosten). Indien deze wijziging niet had plaatsgevonden, dan was deze post nihil aansluitend op de jaarrekening 2015.

Overige: In 2016 hebben verschuivingen binnen de posten van de overige lasten plaatsgevonden. In de vergelijkende cijfers 2015 is dit aangepast. Mocht deze aanpassing niet hebben plaatsgevonden bedroegen de overige kosten € 866.042, aansluitend op de jaarrekening 2015. De kosten voor vieringen en excursies zijn € 49.168 lager ten opzichte van 2015 en € 122.486 ten opzichte van de begroting. Ook dit is het gevolg van het streven naar lagere opleidingskosten voor de student. Daarnaast hebben er diverse kleine over- en onderschrijdingen op verschillende posten plaatsgevonden.

Vervolg toelichting op de geconsolideerde staat van baten en lasten

Accountantskosten

Opsomming accountantskosten conform RJ artikel 390:301 inzake vermelding van accountants honoraria.

	2016	2015
Onderzoek van de jaarrekening en bekostiging eerdere jaren	-3.275	0
Onderzoek van de jaarrekening en bekostiging	68.275	83.185
Andere controleopdrachten	0	1.815
Advieskosten op fiscaal terrein	30.620	0
	<u>95.620</u>	<u>85.000</u>

(20) Financiële baten en lasten

	Lasten 2016	Begroting 2016	Lasten 2015
Financiële baten	€	€	€
Rentebaten	4889	0	8.854
Financiële lasten			
Rentelasten	<u>-171.702</u>	<u>-188.000</u>	<u>-223.266</u>
Totaal financiële baten en lasten	-166.813	-188.000	-214.412

Rentebaten: de rentebaten zijn verlaagd als gevolg van een verlaging van het rentepercentage.

Rentelasten: de rentelasten zijn verlaagd als gevolg van de aflossing op lening bij het Ministerie van Financiën.

Transacties met verbonden partijen

Van transacties met verbonden partijen is sprake, wanneer een relatie bestaat tussen de stichting en een natuurlijk persoon of entiteit, die verbonden is met de stichting. Dit betreffen onder meer de relaties tussen de stichting en haar deelnemingen, de aandeelhouders, de bestuurders en de functionarissen op sleutelposities. Onder transacties wordt verstaan een overdracht van middelen, diensten of verplichtingen, ongeacht of er een bedrag in rekening is gebracht. Er hebben zich geen transacties met verbonden partijen voorgedaan op niet-zakelijke grondslag.

Overzicht geoormerkte doelsubsidies OCW en LNV

G1 Verantwoording van subsidies zonder verrekeningsclausule

(Regeling ROS art. 13, lid 2 sub a en EL&I regelingen betrekking hebbend op de EL&I subsidies)

Omschrijving	jaar	toewijzing		Bedrag van toewijzing €	Ontvangen t/m verslagjaar €	De prestatie is ultimo 2016 conform de subsidiebeschikking geheel uitgevoerd en afgerond	nog niet geheel afgerond
		kenmerk	Datum				
Regeling lerarenbeurs (studieverlof)	2015	2015/2/389218	20-01-15	-6.494	-6.494	x	
Regeling lerarenbeurs (studieverlof)	2015	2015/2/7115	21-09-15	97.916	97.916	x	
Regeling zij-instroom	2015	2015/2/7115	21-09-15	100.000	100.000	x	
Regeling lerarenbeurs (studieverlof)	2016	2016/2/209645	15-04-16	-6.638	-6.638		x
Regeling lerarenbeurs (studieverlof)	2016	2016/2/247551	20-09-16	127.618	127.618		x
Regeling lerarenbeurs (studieverlof)	2016	2016/2/354206	22-11-16	-23.875	-23.875		x
Regeling lerarenbeurs (studieverlof)	2016	2016/2/354206	22-11-16	-6.638	-6.638		x
Regeling zij-instroom	2016	2016/2/227519	20-07-16	20.000	20.000		x
Regeling zij-instroom	2016	2016/2/235807	22-08-16	40.000	40.000		x
Voorziening leermiddelen minimagezinnen	2016	2016/2/375689	20-12-16	76.282	76.282		x
totaal				418.171	418.171		

G2 Verantwoording van subsidies met verrekeningsclausule

(Regeling ROS art. 13, lid 2 sub b en EL&I regelingen betrekking hebbend op de EL&I subsidies)

G2-A Aflopend per ultimo 2015

Omschrijving	jaar	toewijzing		Bedrag van toewijzing €	Ontvangen t/m verslagjaar €	Totale kosten €	Te verrekenen overschot ultimo 2016 (naar balanspost 2.4.4) €
		kenmerk	datum				
Schoolmaatschappelijk werk in het MBO	2015	2015/2/389218	20-1-2015	148.840	148.840	148.840	0
totaal				148.840	148.840	148.840	0

G2 Verantwoording van subsidies met verrekeningsclausule

(Regeling ROS art. 13, lid 2 sub a en EL&I regelingen betrekking hebbend op de EL&I subsidies)

G2-B Doorlopend tot in het volgende verslagjaar

Omschrijving	jaar	toewijzing		Bedrag van toewijzing €	Saldo 01-01-16 €	Ontvangen 2016 €	Lasten 2016 €	Totale kosten 31-12-16 €	Saldo nog te besteden ultimo 2016 €
		kenmerk	datum						
Schoolmaatschappelijk werk in het MBO	2016	2016/2/143933	20-01-16	149.862	0	149.862	49.953	49.953	99.909
Regionaal Investeringsfonds	2016	2015/2/409535	20-07-15	450.000	132.879	67.500	158.461	213.270	163.163
totaal				599.862	132.879	217.362	208.414	263.223	263.072

Enkelvoudige balans per 31 december 2016 (na resultaatbestemming)

ACTIVA	31-dec-16		31-dec-15	
	€	€	€	€
Vaste activa				
Immateriële vaste activa (1)				
Software	616.354		138.953	
Immateriële vaste activa in ontwikkeling	<u>0</u>		<u>291.308</u>	
		616.354		430.261
Materiële vaste activa (2)				
-Gebouwen en terreinen	30.266.810		31.606.383	
-Inventaris en apparatuur	3.919.719		4.498.109	
-Overige materiële vaste activa	18.981		26.837	
-Materiële vaste activa in ontwikkeling	<u>7.305</u>		<u>0</u>	
		34.212.815		36.131.329
Financiële vaste activa (3)	<u>2.250</u>		<u>2.250</u>	
		2.250		2.250
Totaal vaste activa		<u>34.831.419</u>		<u>36.563.840</u>
Vlottende activa				
Vorraden (4)	<u>34.703</u>		<u>42.619</u>	
		34.703		42.619
Vorderingen (5)				
-Debiteuren	1.411.635		928.291	
-Studenten	143.538		110.396	
-Vordering op groepsmaatschappijen	149.131		68.448	
-Overlopende activa	<u>2.805.379</u>		<u>2.757.825</u>	
		4.509.683		3.864.959
Liquide middelen (6)	<u>7.617.099</u>		<u>6.386.595</u>	0
		7.617.099		6.386.595
Totaal vlottende activa		12.161.485		10.294.174
Totaal ACTIVA		<u><u>46.992.904</u></u>		<u><u>46.858.014</u></u>

Enkelvoudige balans per 31 december 2016

PASSIVA	31-dec-16		31-dec-15	
	€	€	€	€
Eigen Vermogen (7)				
-Algemene reserve publiek	26.259.321		25.314.692	
-Algemene reserve privaat	<u>1.347.200</u>		<u>1.342.660</u>	
		27.606.521		26.657.352*
Voorzieningen (8)				
-Voorziening jubileum	835.587		836.973	
-Voorziening wachtgeld	305.650		596.584	
-Voorziening seniorenverlof	310.000		0	
-Voorziening langdurig zieken	350.000		0	
-Voorziening groot onderhoud	2.140.138		2.323.266	
-Voorziening asbest	<u>676.909</u>		<u>679.269</u>	
		4.618.284		4.436.091
Langlopende schulden (9)				
-Ministerie van Financiën	<u>1.666.665</u>		<u>3.333.332</u>	
		1.666.665		3.333.332
Kortlopende schulden (10)				
-Financiers	1.666.667		1.666.667	
-Vooruitgefactureerde en - ontvangen termijnen projecten	2.165.508		2.343.394	
-Crediteuren	1.479.164		2.018.642	
-Schulden aan gemeenten	18.252		44	
-Schulden aan groepsmaatschappijen	335.564		340.070	
-Belastingen, soc. verzekeringswetten	1.889.965		1.787.894	
-Schulden inzake pensioenen	484.844		428.433	
-Overlopende passiva	<u>5.061.470</u>		<u>3.846.094*</u>	
		13.101.434		12.431.238
Totaal PASSIVA		<u>46.992.904</u>		<u>46.858.014</u>

* Betreffende bedragen zijn gecorrigeerd in verband met de ingevoerde stelselwijziging inzake verwerking van cursusgelden en gewijzigde rubricering. Voor de bedragen aansluitend op de jaarrekening 2015 wordt naar de toelichting op de posten verwezen. Het eigen vermogen conform jaarrekening 2015 bedroeg € 26.903.059.

Enkelvoudige staat van baten en lasten over 2016

	Exploitatie 2016		Begroting 2016		Exploitatie 2015	
	€	€	€	€	€	€
Baten						
Rijksbijdragen (11)	58.007.328		57.278.315		58.060.595*	
Overige overheidsbijdragen en subsidies (12)	1.253.749		1.238.452		1.286.203	
College-, cursus-, les-, en examengelden (13)	1.221.683		660.500		1.119.335*	
Baten werk in opdracht van derden (14)	3.023.792		2.306.498		2.912.290	
Overige baten (15)	<u>1.249.276</u>		<u>1.160.097</u>		<u>1.299.698*</u>	
Totaal baten		64.755.828		62.643.862		64.678.122
Lasten						
Personeelslasten (16)	48.905.999		51.223.875		48.087.787	
Afschrijvingslasten (17)	2.792.755		2.857.355		2.804.160	
Huisvestingslasten (18)	5.122.628		4.293.226		4.051.316	
Overige lasten (19)	<u>6.905.657</u>		<u>6.508.648</u>		<u>7.164.291*</u>	
Totaal lasten		<u>63.727.039</u>		<u>64.883.104</u>		<u>62.107.553</u>
Saldo baten en lasten		<u>1.028.789</u>		<u>-2.239.242</u>		<u>2.570.568</u>
Financiële baten en lasten						
Financiële baten en lasten (20)		<u>-166.813</u>		<u>-188.000</u>		<u>-214.412</u>
Resultaat voor deelnemingen		<u>861.976</u>		<u>-2.427.242</u>		<u>2.356.156*</u>
Deelnemingen						
Resultaat deelnemingen (21)		<u>87.193</u>		<u>22.356</u>		<u>31.979</u>
Resultaat		<u>949.169</u>		<u>-2.404.886*</u>		<u>2.388.135</u>
Resultaatbestemming:						
- Dotatie aan Algemene reserve	949.169					

* Betreffende bedragen zijn gecorrigeerd in verband met de ingevoerde stelselwijziging inzake verwerking van cursusgelden en gewijzigde rubricering. Voor de bedragen aansluitend op de jaarrekening 2015 wordt naar de toelichting op de posten verwezen. De stelselwijziging heeft een positief resultaatteffect van € 36.871, het oorspronkelijk resultaat, aansluitend op de jaarrekening 2015 bedroeg € 2.351.264

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling behorend bij de enkelvoudige balans

Algemeen

Voor zover posten uit de balans en de staat van baten en lasten hierna niet worden toegelicht, wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde balans en staat van baten en lasten.

Stelselwijziging inzake verwerking voorziening deelneming

Tot en met verslaggevingsperiode 2015 werd de voorziening deelneming gepresenteerd onder de voorzieningen. Vanaf 2016 wordt deze verwerkingswijze aangepast. De verwerkingswijze is als volgt: Deelnemingen met een negatieve nettovermogenswaarde worden op nihil gewaardeerd. Bij deze waardering worden ook langlopende vorderingen op de deelnemingen meegenomen die feitelijk moeten worden gezien als onderdeel van de netto-investering, dit betreft met name leningen, waarvan de afwikkeling in de nabije toekomst niet is gepland en niet waarschijnlijk is. Een aandeel in de winst van de deelneming in latere jaren wordt pas verwerkt, als en voor zover het cumulatieve niet verwerkte aandeel in het verlies is ingelopen. Concreet betekent dit, dat de voorziening deelneming is gesaldeerd met de openstaande vordering. Dit heeft geen resultaatteffect of effect op het eigen vermogen gehad.

Grondslagen voor de waardering en resultaatbepaling enkelvoudige jaarrekening

De grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gelijk aan die voor de geconsolideerde balans en staat van baten en lasten, met uitzondering van het volgende:

Resultaat deelnemingen

Het aandeel van het resultaat van entiteiten waarin wordt deelgenomen, omvat het aandeel van de entiteit in de resultaten van deze deelnemingen. Resultaten op transacties, waarbij overdracht van activa en passiva tussen Stichting voor Beroepsonderwijs en Volwasseneneducatie Westelijk Zuid-Limburg en haar deelnemingen en tussen deelnemingen onderling heeft plaatsgevonden, zijn niet verwerkt, voor zover deze als niet gerealiseerd kunnen worden beschouwd.

De volgende entiteiten maken deel uit van de groep:

- Leeuwenborgh Training- en Opleidingscentrum Sittard B.V.
- Stichting Sité

Toelichting op de afzonderlijke posten van de enkelvoudige balans

(1) Immateriële vaste activa

	Software	Immateriële vaste activa in ontwikkeling	Totaal
	€	€	€
Stand per 1 januari 2016			
Aanschafprijs	327.083	291.308	618.391
Cumulatieve afschrijvingen	-188.130	0	-188.130
Boekwaarde	138.953	291.308	430.261
Mutaties in de boekwaarde			
Investerings	563.892	-291.308	272.584
Afschrijvingen	-86.491	0	-86.491
Totaal mutaties	477.401	-291.308	186.093
Stand per 31 december 2016			
Aanschafprijs	890.975	0	890.975
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-274.621	0	-274.621
Boekwaarde	616.354	0	616.354

De immateriële vaste activa per 1 januari 2016 betreffen de uitgaven ten behoeve van het studentenvolgsysteem Eduarte. In 2016 is Eduarte in gebruik genomen en zijn de uitgaven in de categorie Software verantwoord. De investering van € 563.892 bestaat grotendeels uit Eduarte (€ 504.790), inclusief het bedrag van € 291.308 dat op 01-01-2016 in ontwikkeling was.

Vervolg toelichting op de afzonderlijke posten van de enkelvoudige balans

(2) Materiële vaste activa

	Materiële vaste activa in				
	Gebouwen en terreinen	Inventaris en apparatuur	Andere vaste bedrijfsmiddelen	ontwikkeling	Totaal
	€	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2016					
Aanschafprijs	49.695.918	13.522.125	47.108	0	63.265.151
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-18.089.535	-9.024.016	-20.271	0	-27.133.822
Boekwaarde	31.606.383	4.498.109	26.837	0	36.131.329
Mutaties in de boekwaarde					
Investerings	83.418	705.295	0	7.305	796.018
Desinvesteringen	0	-214.850	0	0	-214.850
Afschrijvingen desinvesteringen	0	101.288	0	0	101.288
Afschrijvingen	-1.422.991	-1.170.123	-7.856	0	-2.600.970
Totaal mutaties	-1.339.573	-578.390	-7.856	7.305	-1.918.514
Stand per 31 december 2016					
Aanschafprijs	49.779.336	14.012.570	47.108	7.305	63.846.319
Cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen	-19.512.526	-10.092.851	-28.127	0	-29.633.504
Boekwaarde	30.266.810	3.919.719	18.981	7.305	34.212.815

Algemeen

De ondergrond en de opstallen van de gebouwdelen Zuid, Noord en Centraal gelegen aan de Sibemaweg zijn eigendom van de Gemeente Maastricht. ROC Leeuwenborgh is economisch eigenaar van de grond en opstallen van deze gebouwdelen en heeft een eeuwigdurend erfpacht hierop. Toekomstige voordelen of nadelen voortvloeiend uit de verkoop van deze gebouwdelen zijn ten gunste of ten laste van de Gemeente Maastricht. De ondergrond en de opstallen gelegen aan de Arendstraat te Sittard en de ondergrond en opstallen van gebouwdeel West aan de Sibemaweg zijn in eigendom van ROC Leeuwenborgh.

(Des)investerings 2016

De volgende investeringen hebben in 2016 plaatsgevonden

- diverse verbouwingen in het gebouw aan de Sibemaweg te Maastricht ad € 16.951 en in het gebouw aan de Arendstraat ad € 58.755.
- diverse audiovisuele middelen, zoals beamers, smartboards en geluidsboxen € 112.911
- notebooks en toebehoren € 199.982
- diverse leermiddelen voor de opleiding CIOS € 36.478
- diverse machines en leermiddelen voor de opleidingen van de sector Techniek € 124.463
- diverse leermiddelen voor het ICT-lyceum € 25.000
- zonwering (€ 64.905) en vloerbekleding (€ 19.295) voor de gebouwen aan de Sibemaweg en de Arendstraat
- schoolmeubiliair € 63.765.
- kantoormeubiliair € 24.038

De desinvestering van € 214.850 betreft de overname van netwerkbenodigdheden door onze ICT partner die nu de infrastructuur verzorgt. De materiële vaste activa in ontwikkeling betreffen het ontwerp voor de nieuwe kantine.

Vervolg toelichting op de afzonderlijke posten van de enkelvoudige balans

Afschrijvingen

De egalisaties zijn op de afschrijvingsbedragen gesaldeerd. Voor een specificatie wordt u verwezen naar de toelichting op de afschrijvingslasten bij de staat van baten en lasten.

WOZ en verzekerde waarde gebouwen en terreinen

	WOZ waarde (in €)	Verzekerde waarde (in €)
Arendstraat 12, Sittard	10.320.000	27.280.400
Sibemaweg 20, Maastricht	22.947.000	48.176.800
Peildatum 01-01-2016	33.267.000	Peildatum: 01-01-2016 75.457.200

(3) Financiële vaste activa

	Boekwaarde		Boekwaarde
	1 januari 2016	Investeringen	31 december 2016
	€	€	€
Andere deelnemingen	2.250	0	2.250
Totaal	2.250	0	2.250

Andere deelnemingen: Naast de 100% belangen in LTOC BV en Stichting Sité heeft ROC Leeuwenborgh sinds 2012 een belang van 12,5% in Chemelot Innovation and Learning Labs B.V. (hierna CHILL B.V.). CHILL B.V. betreft een samenwerkingsverband met Stichting Arcus College, Stichting Zuyd Hogeschool, Maastricht University Holding B.V. en DSM Nederland B.V. CHILL B.V. heeft als belangrijkste doel:

1. het in opdracht van kennisinstituten en bedrijven opleiden en professionaliseren van vakmensen op alle niveaus;
2. het verhuren van goed geoutilleerde onderzoeksfaciliteiten;
3. het uitvoeren van onderzoeksopdrachten voor derden met als doel, versnellen van innovatie en valorisatie;
4. het bevorderen van samenwerking tussen beginnende professionals (leerlingen, studenten) en ervaren professionals.

Overzicht verbonden partijen

				Eigen				Conso-
	Juridische	Statutaire	Code	vermogen	Resultaat		Deelname	lidatie
Naam	vorm	zetel	activiteiten	31-12-2016	2016	Art 2:403	%	%
Leeuwenborgh Training- en				€	€			
Opleidingscentrum Sittard B.V.	B.V.	Sittard-Geleen	4			Nee	100	100
Stichting Sité	Stichting	Sittard-Geleen	4			Nee	100	100
Chill B.V.	B.V.	Heerlen	4			Nee	12,5	0

(4) Voorraden

	31-12-16	31-12-15
	€	€
Voorraad gebruiksgoederen	34.703	42.619
Voorraden	34.703	42.619

Voorraden: deze bestaan uit drukwerk en pr- artikelen. De in de staat van baten en lasten verwerkte kostprijs bedraagt €18.426.

Vervolg toelichting op de afzonderlijke posten van de enkelvoudige balans

(5) Vorderingen

	31-12-16		31-12-15	
	€	€	€	€
Openstaande posten debiteuren		1.492.201		1.076.243
Het verloop van de voorziening wegens oninbaarheid is als volgt:				
Stand per 1 januari	147.952		76.304	
Mutatie:	-67.386		71.648	
Stand per ultimo boekjaar		80.566		147.952
Debiteuren		1.411.635		928.291
Vorderingen op studenten		172.497		136.224
Het verloop van de voorziening wegens oninbaarheid is als volgt:				
Stand per 1 januari	25.828		43.706	
Mutatie:	3.131		-17.878	
Stand per ultimo boekjaar		28.959		25.828
Studenten		143.538		110.396
Vordering op groepsmaatschappijen		149.131		68.448
Overlopende activa				
Voorschotten	648.875		429.633	
Vooruitbetaalde en vooruitontvangen termijnen op contracten	471.240		368.902	
Te ontvangen posten	1.684.916		1.959.290	
Te ontvangen rente	348		0	
		2.805.379		2.757.825
Totaal		4.509.683		3.864.959

Van de vorderingen heeft € 3.770.703 een resterende looptijd <1 jaar.

Debiteuren: het netto openstaande bedrag van € 1.411.635 bestaat uit het bruto bedrag van € 1.492.201 verminderd met de voorziening van € 80.566. Het debiteurensaldo bestaat voor € 1.100.867 uit posten welke tussen de 0 en 4 maanden oud zijn en in de loop van 2017 worden ontvangen. De verklaring voor de stijging van het (bruto) debiteurensaldo met € 415.958 is dat er in december een factuur ad € 350.000 is verzonden naar een derde partij. De verlaging van de voorziening wegens oninbaarheid met € 67.386 wordt veroorzaakt, doordat het grootste gedeelte van de openstaande facturen in het begin van 2017 betaald zijn. Het bedrag aan openstaande debiteuren heeft een looptijd korter dan 1 jaar.

Studenten: het incassorisico van ROC Leeuwenborgh is klein, doordat de facturatie via de boekhandel en via schoolkassa verloopt. Het bedrag aan openstaande studentendebiteuren heeft een looptijd korter dan 1 jaar.

Vordering op groepsmaatschappijen: vanaf 2016 wordt de openstaande vordering LTOC ad € 286.363, gesaldeerd met de voorziening LTOC ad € 137.232.

In de vergelijkende cijfers van 2015 is deze verwerkingswijze toegepast. Voorgaand jaar bedroeg de vordering € 292.872 (excl. saldering voorziening deelneming € 224.424). De voorziening deelneming werd in 2015 onder de voorzieningen gepresenteerd. De stijging van de vordering van € 80.683, wordt veroorzaakt doordat LTOC in 2016 een positief resultaat heeft gehaald van € 87.192. Van de vordering heeft een bedrag van € 17.832 betrekking op een looptijd korter dan 1 jaar. Er zijn geen afspraken rondom aflossing en rente gemaakt.

Voorschotten: van de verstrekte voorschotten ad €648.875, bestaat € 631.001 uit voorschotten inzake Chill. Hiervan is € 209.000 in 2016 verstrekt.

Vooruitbetaalde en vooruitontvangen termijnen op contracten: deze post van € 471.240 betreft voornamelijk vooruitbetaalde kosten inzake software en licenties € 118.852, huur € 66.930, excursies en activiteiten € 67.930, abonnementen en contributies € 69.793 en scholingskosten ad € 65.500. De stijging van de post ten opzichte van 2015 wordt veroorzaakt, doordat in 2016 de vooruitbetaalde scholingskosten en kosten voor excursies en activiteiten hoger zijn.

Vervolg toelichting op de afzonderlijke posten van de enkelvoudige balans

Te ontvangen posten: de te ontvangen posten ad € 1.684.916 bestaan uit € 518.517 nog te ontvangen projectgelden, in het bijzonder Exploring European Education- and labourmarket ad € 101.220, Zorgtechniek Limburg € 100.385, Programmagelden € 92.685, Centrum voor Vakmanschap € 70.000 en ACCB2 €60.000. Daarnaast bedragen de nog te factureren contractactiviteiten € 117.556. Verder bestaat de post uit € 305.027

waarborgsom in verband met de huur van Sportzone, €159.253 uit schoolactiviteiten welke geïncasseerd zijn door de boekhandel, € 333.121 te ontvangen bedragen vanuit de netwerkleverancier en een andere MBO school en nog te ontvangen detacheringskosten € 74.940. De verlaging van de te ontvangen posten wordt grotendeels veroorzaakt, doordat er veel projectgelden (o.a. Chill ad € 350.000) in 2016 zijn ontvangen.

(6) Liquide middelen

	31-12-16		31-12-15	
	€	€	€	€
Kasmiddelen	9.015		6.881	
Rabobank	360		605	
Ministerie van Financiën	6.260.524		5.036.449	
Spaarrekening Rabo	1.347.200		1.342.660	
		7.617.099		6.386.595

Over de liquide middelen kan niet geheel vrij beschikt worden. Er is een bankgarantie afgegeven voor de huurverplichting van het pand aan de Horsterweg ad € 70.000. Dit bedrag is op een aparte rekening gestort. De toename in de liquide middelen van € 1.230.504 wordt grotendeels veroorzaakt door het resultaat van

€ 1.147.397, een lager investeringsbedrag dan de afschrijvingen. Dit wordt gecompenseerd door de aflossing van de lening aan het Ministerie ad € 1.666.667. Ministerie van Financiën: dit betreft schatkistbankieren. Spaarrekening Rabo: het spaarsaldo betreft de private middelen van ROC Leeuwenborgh.

(7) Eigen vermogen

	Stand per 1		Stand per 31	
	januari 2016	Dotatie	Onttrekking	december 2016
Algemene reserve ROC Leeuwenborgh	26.903.059	949.169		27.852.228
Correctie algemene reserve inzake verwerking cursusgelden	-245.707			-245.707
Totaal	26.657.352	949.169	0	27.606.521
Algemene reserve waarvan Publiek				26.259.321
Algemene reserve waarvan Privaat				1.347.200

Algemene reserve:

Er heeft een correctie op het vermogen van 1 januari 2016 plaatsgevonden, die wordt veroorzaakt door de ingevoerde stelselwijziging met betrekking tot de cursusgelden. Tot 2016 werden de cursusgelden gesaldeerd met de inhouding van het Ministerie en verantwoord in de winst-en verlies rekening. Vanaf 2016 worden in de winst-en verliesrekening de cursusgelden voor het kalenderjaar 2016 verantwoord en de inhouding van het Ministerie

wordt gesaldeerd met de Rijksbijdrage. Dit heeft geleid tot het opnemen van een balanspost vooruitontvangen lesgelden voor het schooljaar 2016-2017, een andere presentatie in de winst-en verliesrekening en een correctie op de algemene reserve ad € 245.707.

Algemene reserve waarvan privaat: de mutatie in de private reserve wordt veroorzaakt door rentebaten ter grootte van € 4.540.

Vervolg toelichting op de afzonderlijke posten van de enkelvoudige balans

(8) Voorzieningen

	Jubileum	Wachtgeld	Senioren- verlof	Langdurig zieken	Groot onderhoud	Asbest	Totaal
	€	€	€	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2016	836.973	596.584	0	0	2.323.266	679.269	4.436.092
Mutaties in het boekjaar							
Dotaties	45.274	34.832	310.000	350.000	148.000	0	888.106
Onttrekkingen	-46.660	-95.375	0	0	-331.128	-2.360	-475.523
Vrijval	0	-230.391	0	0	0	0	-230.391
Totaal mutaties	-1.386	-290.934	310.000	350.000	-183.128	-2.360	182.192
Stand per 31 december 2016	835.587	305.650	310.000	350.000	2.140.138	676.909	4.618.284
Onderverdeling							
Kortlopende deel < 1 jaar	55.825	77.020	48.425	0	792.411	0	973.681
Langlopende deel > 1 jaar	779.762	228.630	261.575	350.000	1.347.727	676.909	3.644.604
Totaal	835.587	305.650	310.000	350.000	2.140.138	676.909	4.618.284

Jubileum: voor toekomstige jubileumrechten, voortvloeiend uit de CAO BVE voor het personeel in vaste dienst bij ROC Leeuwenborgh, is een voorziening gevormd. Deze voorziening is berekend volgens de NCW methode (netto contante waarde) met een rentepercentage van 2% en een jaarlijkse salarisindexatie van 1,5%. Bij de berekening is uitgegaan van een, per 5 jaar afnemend, blijfkanspercentage. De hoogte van de voorziening wordt ultimo jaar bepaald. De uitbetalingen jubilea bedroegen in 2016 € 46.660.

Wachtgeld: in verband met wachtgeldverplichtingen is een voorziening wachtgeld gevormd. Deze is gebaseerd op de uitkeringsgegevens van UWV en WWplus. Voor het bepalen van de hoogte van de voorziening is verder uitgegaan van de maximale uitkeringstermijn. De voorziening is opgenomen tegen de contante waarde op basis van een disconteringsvoet van 2% (wettelijke rente). Doordat een ex-werknemer een nieuwe dienstbetrekking heeft gevonden, is dit gedeelte van de voorziening € 230.391 vrijgevallen.

Seniorenverlof: zoals opgenomen in de CAO BVE hebben medewerkers, zodra ze aan bepaalde criteria voldoen, recht op seniorenverlof. Deze voorziening betreft de medewerkers, die seniorenverlof hebben opgenomen of aangevraagd conform de regeling zoals ingegaan per 01-08-2014. Bij de berekening is uitgegaan van de bepalingen inzake een eigen bijdrage van medewerkers en een jaarlijkse salarisindexatie van 1,5%. De voorziening is opgenomen tegen de contante waarde op basis van een disconteringsvoet van 2% (wettelijke rente).

Langdurig zieken: De voorziening voor langdurig zieken houdt verband met het bepaalde in RJ 271

Personeelsbeloningen. Aangezien ROC Leeuwenborgh eigen risicodragers is, is deze voorziening getroffen voor op balansdatum bestaande verplichtingen tot het in de toekomst doorbetalen van beloningen aan personeelsleden die op balansdatum naar verwachting geheel of gedeeltelijk niet in staat zijn om werkzaamheden te verrichten door ziekte of arbeidsongeschiktheid.

Groot onderhoud: aan de voorziening groot onderhoud is in 2016 een bedrag gedoteerd ad € 148.000. De hoogte van de voorziening ultimo 2016 is gebaseerd op het geplande bedrag aan groot onderhoud voor de periode 2017-2020, zoals opgenomen in het Meerjaren Onderhoudsplan. Een aanpassing op het plan wordt veroorzaakt doordat in 2016 geplande werkzaamheden zijn doorgeschoven naar 2017. Daarnaast zijn er werkzaamheden in 2017 gepland, die niet in het oorspronkelijke Meerjaren Onderhoudsplan waren opgenomen. De majeure onttrekkingen in 2016 hebben betrekking op schilderwerkzaamheden ad € 100.545, werkzaamheden aan de toiletten € 147.804 en werkzaamheden aan de vlonder ter hoogte van € 77.517.

Asbest: In 2012 is een voorziening asbest gevormd ten behoeve van de sanering van asbest, die in 2013 een aanvang heeft genomen. In 2016 is ten laste van deze voorziening € 2.360 uitgegeven aan onderzoek.

Voorziening deelneming: Vanaf 2016 wordt de voorziening deelneming in mindering gebracht op de openstaande vordering en is deze niet meer te zien onder de post voorzieningen. Dit is in de vergelijkende cijfers 2015 aangepast. Indien deze stelselwijziging niet had plaatsgevonden bedroeg de voorziening deelneming € 137.232 (2015: € 224.424 aansluitend op de jaarrekening 2015)

Vervolg toelichting op de afzonderlijke posten van de enkelvoudige balans

(9) Langlopende schulden

	Ministerie van Financiën
	€
Stand per 1 januari 2016	3.333.332
Mutaties in boekjaar:	
kortlopend deel	1.666.667
Stand per 31 december 2016	1.666.665
Resterende looptijd tussen 1 en 5 jaar	1.666.665
Resterende looptijd groter dan 5 jaar	0
Rentevoet (vastrentend)	3,94%
Specificatie schulden aan financiers:	Bedrag
Ministerie van Financiën	1.666.665

Ministerie van Financiën: de gestelde zekerheden voor deze financiering betreffen alle terreinen (ook in erfpacht) en gebouwen aan de Sibemaweg in Maastricht. Op 31 december 2011 was € 10.000.000 van het recht van hypotheek opgenomen. Er is geen sprake van convenanten. Van het opgenomen deel van deze lening is in 2016. € 1.666.667 als kortlopende verplichting geboekt vanwege de contractuele aflossing die in oktober 2017 plaatsvindt.

Rekening-courant Ministerie van Financiën: De mogelijkheid bestaat om van een rekening-courant faciliteit gebruik te maken bij het Ministerie van Financiën. Deze rekening-courant faciliteit bedraagt € 5.600.000 tegen een rente van 0,25%. In 2016 is van deze faciliteit geen gebruik gemaakt.

(10) Kortlopende schulden

	31-12-16		31-12-15	
	€	€	€	€
Ministerie van Financiën		1.666.667		1.666.667
Vooruitgefactureerde en -ontvangen termijnen projecten		2.165.508		2.343.394
Crediteuren		1.479.164		2.018.642
Schulden aan gemeenten		18.252		44
Schulden aan groepsmaatschappijen		335.564		340.070
Loonheffing	1.859.807		1.807.386	
Omzetbelasting	30.158		-19.492	
Belastingen en premies sociale verzekeringen		1.889.965		1.787.894
Schulden ter zake van pensioenen		484.844		428.433
Overlopende passiva:				
Vooruit ontvangen college- en les gelden	417.585		279.336	
Vooruit ontvangen subsidies OCW	1.136.938		1.118.012	
Vakantiegeld- en dagen en bindingstoelage	1.771.292		1.742.975	
Accountants- en administratiekosten	34.394		60.800	
Rente	171.702		2	
Overig	1.529.559		644.970	
Overlopende passiva		5.061.470		3.846.094
Totaal		13.101.434		12.431.238

Van de kortlopende schulden heeft € 12.386.313 een resterende looptijd <1 jaar. De overlopende passiva zijn geheel kortlopend.

Ministerie van Financiën: In oktober 2017 zal de contractuele aflossing van € 1.666.667 plaatsvinden op de lening van het Ministerie van Financiën.

Vooruitgefactureerde en -ontvangen termijnen projecten:

Een belangrijk deel van deze post ad € 2.165.508 bestaat uit onderhanden werk projecten € 1.817.758, zoals het project CHILL € 1.293.123, Exploring European Education and Labourmarket € 152.308 en Centrum in Vakmanschap € 95.660. Daarnaast bestaat deze post uit een aantal nog uit te voeren werkzaamheden vanuit maatwerktrajecten door diverse bedrijven ingekocht. Een aantal projecten zitten in de afrondende fase (ACCB2 en TOZL), waardoor de post ten opzichte van het voorgaand jaar is gedaald.

Vervolg toelichting op de afzonderlijke posten van de enkelvoudige balans

Crediteuren: de daling van het crediteurensaldo met € 539.478 is het gevolg van een hoger bedrag aan betalingen van facturen in december 2016 ten opzichte van december 2015. Daarnaast is ROC Leeuwenborgh in het najaar 2015 gestart met het digitaal accorderen van facturen, de nieuwe werkwijze heeft eind 2015 voor vertraging in de betaling gezorgd.

Schulden aan groepsmaatschappijen: Er zijn geen afspraken rondom aflossing en rente gemaakt.

Schulden ter zake van pensioenen: In 2016 vindt nog een nabetaling pensioenen plaats van circa € 65.000 met betrekking tot 2015.

Vooruit ontvangen college- en les gelden: In 2016 heeft een stelselwijziging plaatsgevonden inzake cursusgeld. Tot 2016 werden de cursusgeld. Inhouding van het Ministerie en verantwoord in de winst- en verlies rekening. Vanaf 2016 worden in de winst- en verliesrekening de cursusgeld. Inhouding van het Ministerie wordt gesaldeerd met de Rijksbijdragen. Dit heeft geleid tot het opnemen van een balanspost vooruitontvangen les gelden voor het schooljaar 2016-2017, een correctie op de algemene reserve en een andere presentatie in de winst- en verliesrekening. De vergelijkende cijfers 2015 zijn aangepast. Indien de stelselwijziging niet had plaatsgevonden bedroeg de post € 33.628, aansluitend op de jaarrekening 2015. De vooruitontvangen college- en les gelden ad € 417.585 bestaan uit een gedeelte vooruitontvangen les gelden schooljaar 2016-2017 ad € 274.343 en een gedeelte vooruitontvangen leerlingenbijdragen en bijdragen in excursies en reizen ad € 143.241.

Vooruit ontvangen subsidies OCW: de vooruit ontvangen subsidies OCW ad € 1.136.938 bestaan uit de geoordeelde subsidies € 432.359 (2015: € 305.210) en de aanvullende subsidies € 704.578 (2015: € 812.802). De geoordeelde subsidies bestaan uit € 185.663 Regionaal Investeringsfonds, € 99.908 Schoolmaatschappelijk werk, € 71.485 Regeling minimezinnen leermiddelen, € 61.970 Lerarenbeurs en € 13.333 Zij-instroom. De regeling minimezinnen leermiddelen is nieuw in 2016. De aanvullende subsidies bestaan uit de kwaliteitsafspraken.

Vakantiegeld en -dagen en bindingstoelage: de vakantiegeldverplichting en de bindingstoelage worden berekend inclusief een opslag voor sociale lasten. De reservering vakantiedagen wordt berekend op basis van het werkelijk salaris.

Rente: dit betreft de rente over de lening bij het Ministerie van Financiën. De rente is in januari 2017 betaald.

Overig: De post overig ad € 1.529.559 bestaat onder andere uit € 172.200 nog te ontvangen facturen van een derde partij, € 164.402 uit detachingskosten, € 85.265 inzake diverse activiteiten/excursies, € 85.714 huisvestingskosten (waaronder energielasten) en 76.500 nog te betalen personele kosten. De stijging van de post ten opzichte van 2016 heeft te maken met de nog te ontvangen facturen en een contractuele verplichting met een derde partij.

Toelichting op de enkelvoudige staat van baten en lasten

(11) Rijksbijdragen

	Baten 2016	Begroting 2016	Baten 2015
	€	€	€
Rijksbijdragen sector BVE	57.468.829	56.717.315	57.686.703
Geormerkte OCW subsidies	538.499	561.000	373.892
Totaal rijksbijdragen	58.007.328	57.278.315	58.060.595

Rijksbijdragen sector BVE: dit betreffen de rijksbijdragen ontvangen van OCW. In 2016 heeft een stelselwijziging plaatsgevonden inzake cursusgeld. Dit heeft geleid tot een aanpassing van de vergelijkende cijfers 2015. De inhouding van het ministerie werd tot 2016 verantwoord onder de inhouding cursusgeld. Voor meer informatie met betrekking tot de stelselwijziging wordt verwezen naar de algemene grondslagen. Indien de stelselwijziging niet had plaatsgevonden bedroeg de post € 58.281.879, aansluitend op de jaarrekening 2015. In 2016 zijn de rijksbijdragen nagenoeg gelijk gebleven ten opzichte van 2015, dit terwijl er wel op onderdelen van de rijksbijdragen

verschuivingen zaten. Alhoewel de rijksbijdragen lager zijn door dalende deelnemersaantallen wordt dit tot nog toe gecompenseerd door hogere aanvullende rijksbijdragen. De afwijking ten opzichte van de begroting met € 751.514 wordt veroorzaakt door de in november ontvangen extra rijksbijdrage.

Geormerkte OCW subsidies: in 2016 heeft er voor eerst uitvoering inzake excellentie € 192.400 plaatsgevonden. Daarnaast was de inzet voor het Regionaal Investeringsfonds en Schoolmaatschappelijk werk € 36.877 hoger dan in 2015. Echter waren er in 2015 meer ontvangsten uit lerarenbeurzen ad € 69.467.

(12) Overige overheidsbijdragen en subsidies

Gemeentelijke bijdragen Educatie	1.253.749	1.238.452	1.286.203
Totaal overige overheidsbijdragen en subsidies	1.253.749	1.238.452	1.286.203

Gemeentelijke bijdrage Educatie: dit betreffen de trajecten vanuit de gemeenten, bijvoorbeeld opleidingen Nederlandse taal en rekenen.

(13) College-, cursus-, les- en examengelden

Lesgelden sector BE	794.418	623.000	683.050
Cursusgelden	427.265	37.500	436.285
Totaal college-, cursus-, les- en examengelden	1.221.683	660.500	1.119.335

Lesgelden sector BE: in 2016 zijn meer rijks cursisten VAVO ingestroomd.

Cursusgelden: in 2016 heeft een stelselwijziging plaatsgevonden inzake cursusgelden. Vanaf 2016 worden onder de cursusgelden - op basis van het matchingsbeginsel - de cursusgelden voor kalenderjaar 2016 verantwoord. Dit heeft geleid tot het opnemen van een balanspost vooruitontvangen college- en lesgelden. De inhouding van het ministerie werd tot 2016 gesaldeerd op de cursusgelden. Vanaf 2016 wordt deze bij de rijksbijdragen als korting verwerkt. Deze wijziging heeft geleid tot een aanpassing van de vergelijkende cijfers 2015, met een positief resultaat effect van €36.871. Indien de stelselwijziging niet had plaatsgevonden, bedroeg de post € -331.302 overeenkomend met de jaarrekening 2015. In de begroting is geen rekening gehouden met deze wijziging.

Vervolg toelichting op de enkelvoudige staat van baten en lasten

(14) Baten werk in opdracht van derden

	Baten	Begroting	Baten
	2016	2016	2015
	€	€	€
Contractonderwijs	1.955.825	1.566.998	1.548.696
Overige baten werk in opdracht van derden	1.067.967	739.500	1.363.595
Totaal	3.023.792	2.306.498	2.912.290

Contractonderwijs: de stijging van de contractopbrengsten wordt grotendeels veroorzaakt door extra inburgeringstrajecten.

Overige baten werk in opdracht van derden: De daling ten opzichte van 2015 is grotendeels te verklaren, doordat in 2016 minder vergoedingen (€ 130.000 gedaald) inzake programma's voor vroegtijdig schoolverlaten van kwetsbare jongeren zijn ontvangen en doordat in 2015 meer vergoeding vanuit project CHILL is verantwoord. Daarnaast zijn er minder stagevergoedingen van bedrijven en minder personele vergoedingen voor de uitleen van personeel aan onderwijs gerelateerde instellingen ontvangen.

(15) Overige baten

Verhuur	46.485	42.439	50.314
Detachering personeel	263.824	274.273	265.972
Ouderbijdragen	881.871	843.385	806.775
Overige	57.096	0	176.637
	1.249.276	1.160.097	1.299.698

Opbrengst verhuur: betreft voor € 19.292 de huur van de kantine aan LTOC B.V.. De overige opbrengsten betreffen diverse derde partijen, zoals de winkel met schoonheidsartikelen en de ANWB-rijkschool aan de Sibemaweg.

Ouderbijdragen: de vergelijkende cijfers 2015 zijn met betrekking tot deze post gewijzigd, om aan te sluiten op de rapportage aan OCW, via XBRL. Tot 2016 werd de afboeking van de debiteuren onder de ouderbijdragen verantwoord, deze wordt nu verantwoord onder overige baten (in geval van opbrengsten) of onder de overige lasten (in geval van kosten). De ouderbijdragen aansluitend op de jaarrekening 2015 bedroegen € 750.087. De ouderbijdragen bestaan uit bijdragen in schoolproducten, examens, schoolactiviteiten en dergelijke.

Overige: bestaat in 2016 uit de opbrengst vanuit de afboeking van de debiteuren. In 2016 en de vergelijkende cijfers van 2015 is de opbrengst van de koffievoorziening met de bijbehorende kosten gesaldeerd. Had deze aanpassing niet plaatsgevonden, dan bedroeg de post overige, aansluitend op de jaarrekening 2015, € 266.637.

Vervolg toelichting op de enkelvoudige staat van baten en lasten

(16) Personeelslasten

	Lasten 2016	Begroting 2016	Lasten 2015
	€	€	€
Bruto lonen en salarissen	34.671.793	39.021.609	33.628.982
Sociale lasten	4.991.472	4.662.878	4.746.912
Pensioenpremies	4.283.647	4.369.617	4.263.993
Lonen en salarissen	43.946.912	48.054.104	42.639.887
Mutatie personele voorzieningen	17.680	0	613.123
Personeel niet in loondienst	2.777.399	1.535.804	2.812.751
Overig	2.359.109	1.633.967	2.156.386
Overige personele kosten	5.154.188	3.169.771	5.582.260
Af: uitkeringen	195.101	0	134.360
	4.959.087	3.169.771	5.447.900
Totaal personeelslasten	48.905.999	51.223.875	48.087.787
De personele lasten hebben betrekking op gemiddeld FTE OP	429		418
De personele lasten hebben betrekking op gemiddeld FTE OBP	221		220
De personele lasten hebben betrekking op gemiddeld FTE werkzaam in het buitenland	0		0
	650		638

(OP: onderwijzend personeel, OBP: ondersteunend- en beheerspersoneel)

Lonen en salarissen: in 2016 laten de lonen en salarissen een onderschrijding zien van € 4.107.192 ten opzichte van de begroting. Door een zorgvuldige voorbereiding is de uitvoer van Leeuwenborgh Maakt Het verschil in 2016 later gestart dan gepland. Hierdoor zal een stijging van de salariskosten zich vooral vanaf 2017 uiten. Dat de uitvoering van de plannen in 2016 is gestart, is te zien aan de stijging van fte's (12 fte) en de stijging van de lonen en salarissen met € 1.307.025 ten opzichte van 2015.

Mutatie personele voorzieningen: in 2016 is er een nieuwe voorziening seniorenverlof opgenomen ad € 310.000. Echter heeft er ook een vrijval ad € 230.391 vanuit de voorziening wachtgeld plaatsgevonden. De afwijking ten opzichte van 2015 betreft het opnemen van de voorziening wachtgeld in 2015 ad € 596.584.

Personeel niet in loondienst: de overschrijding met de begrote kosten bedraagt € 1.241.595. Dit wordt veroorzaakt, doordat er in 2016 meer inhuur, duurdere inhuur en voor een langer tijdsbestek dan begroot inhuur heeft plaatsgevonden.

Overig: In 2016 is een voorziening langdurig zieken opgenomen ter hoogte van € 350.000. Dit verklaart de stijging ten opzichte van de begroting en 2015. Ook waren in 2016 de transitievergoedingen (€ 292.000) en scholingskosten hoger dan begroot.

Vervolg toelichting op de enkelvoudige staat van baten en lasten

(17) Afschrijvingslasten

	Lasten 2016	Begroting 2016	Lasten 2015
	€	€	€
Immateriële vaste activa	86.491	83.600	63.268
Materiële vaste activa	2.710.888	2.819.811	2.786.944
Egalisatie huisvesting	-46.056	-46.056	-46.052
Desinvesteringsresultaat	41.432	0	0
Totaal afschrijvingslasten	2.792.755	2.857.355	2.804.160

Immateriële vaste activa: in 2016 is het studentenvolgsysteem Eduarte in gebruik genomen, daardoor zijn de afschrijvingen ten opzichte van 2015 gestegen.

Materiële vaste activa: in de afschrijvingskosten zijn een aantal vrijgevallen subsidiebedragen begrepen. Met name voor de installatie van het laboratorium in de Arendstraat (€ 11.680 per jaar tot 2036) en de bouw aan de Sibemaweg met subsidie van Gemeente Maastricht € 311.587 (voor het laatste in 2016). De afschrijvingen zijn lager dan begroot, doordat investeringen niet conform begroting hebben plaatsgevonden.

Egalisatie huisvesting: betreft een subsidie uit de Efrogelden inzake het Technisch Opleidingscentrum aan de Arendstraat voor € 46.052, voor het laatste in 2016.

Desinvesteringsresultaat: betreft het resultaat van de overname van netwerkbenodigdheden door onze ICT partner die nu de infrastructuur verzorgt.

(18) Huisvestingslasten

Huur	2.868.096	2.039.146	2.125.460
Verzekeringen	60.274	69.750	58.411
Onderhoud	305.069	400.750	335.331
Vrijval voorziening groot onderhoud	0	0	0
Dotatie overige voorzieningen	148.000	148.000	148.000
Totaal onderhoudskosten	453.069		
Energie en water	685.033	717.220	600.745
Schoonmaakkosten	626.993	554.360	522.475
Heffingen	239.676	245.000	85.615
Overige	189.487	119.000	175.279
Totaal huisvestingslasten	5.122.628	4.293.226	4.051.316

Huur: de stijging van de huurkosten heeft te maken met een nagekomen contractuele huurverplichting.

Onderhoud: In 2016 heeft onderhoud plaatsgevonden met betrekking tot schilderswerkzaamheden, renovatie van de toiletgroepen en werkzaamheden aan de vlonder. De kosten van € 331.128 zijn ten laste van de voorziening gebracht. Naast deze onderhoudswerkzaamheden hebben ook nog werkzaamheden plaatsgevonden vanuit de campagne "Veilige en propere school" ter hoogte van € 60.000 en het gebruikelijke onderhoud dat plaatsvindt rondom de gebouwen en terreinen.

Dotatie overige voorzieningen: deze dotatie betreft de voorziening groot onderhoud.

Energie en water: de gasnota's zijn ten opzichte van 2015 met € 60.000 gestegen. De nota's van alle locaties zijn gestegen.

Schoonmaakkosten: de schoonmaakkosten zijn ten opzichte van de begroting (€ 72.633) en 2015 (€ 104.518) gestegen. Dit is het gevolg van de campagne "Veilige en propere school".

Heffingen: In 2015 zijn restituties onroerendgoedbelasting met betrekking tot eerdere jaren ontvangen.

Overige: de beveiligingskosten zijn € 70.487 hoger dan begroot, vanwege extra inkoop door ziekte bij het eigen personeel.

Vervolg toelichting op de enkelvoudige staat van baten en lasten

(19) Overige lasten

	Lasten 2016	Begroting 2016	Lasten 2015
	€	€	€
Administratie- en beheerslasten	2.896.581	2.417.707	2.845.790
Inventaris en apparatuur	1.035.897	1.090.562	1.125.307
Leer- en hulpmiddelen	1.633.487	1.504.276	1.739.390
Mutatie overige voorzieningen	0	11.350	56.688
Overige	1.339.692	1.484.752	1.397.115
Totaal overige lasten	6.905.657	6.508.648	7.164.291

Administratie- en beheerslasten: In 2016 hebben verschuivingen binnen de posten van de overige lasten plaatsgevonden. In de vergelijkende cijfers 2015 is dit aangepast. Mocht deze aanpassing niet hebben plaatsgevonden, dan bedroegen de administratie- en beheerslasten € 3.752.911. De administratie- en beheerslasten wijken ten opzichte van 2015 nauwelijks af. De overschrijding van de begrote kosten bedraagt € 478.874 en wordt veroorzaakt door de niet begrote kosten voor het Shared Service centrum ad € 474.139 en de hogere advieskosten € 135.516. De advieskosten zijn hoger, omdat er diverse onderhandelingstrajecten met derde partijen lopen. Tegenover de hogere kosten staan echter onderschrijdingen op posten contributies, accountantskosten, (vanwege nieuw contract) en overige beheerskosten voor in totaal € 122.479.

Inventaris en apparatuur: In 2016 hebben verschuivingen binnen de posten van de overige lasten plaatsgevonden. In de vergelijkende cijfers 2015 is dit aangepast. De post inventaris en apparatuur is het gevolg van de splitsing van de post inventaris, apparatuur en leermiddelen, zoals deze in 2015 bestond (€ 2.827.444), in de posten inventaris en apparatuur en leer- en hulpmiddelen. In 2016 is voor € 79.161 minder aan inventaris aangekocht dan in 2015, doordat er in 2015 lokalen zijn ingericht voor examens taal en rekenen. Ten opzichte van de begroting laten vooral de kosten voor software onderhoud een onderbesteding zien van € 45.826, doordat er steeds meer voor saas oplossingen wordt gekozen.

Leer- en hulpmiddelen: In 2016 hebben verschuivingen binnen de posten van de overige lasten plaatsgevonden. In de vergelijkende cijfers 2015 is dit aangepast. De post leer- en hulpmiddelen is het gevolg van de splitsing van de post inventaris, apparatuur en leermiddelen, zoals deze in 2015 bestond (€ 2.866.610), in de posten inventaris en apparatuur en leer- en hulpmiddelen. De kosten zijn in 2016 lager dan in 2015, doordat er minder kosten worden gemaakt voor materialen en licenties. Daar staat tegenover

dat er ook minder wordt doorbelast aan de studenten, om de kosten van de opleiding zo laag mogelijk te houden. In de begroting was hier al op geanticipeerd. De overschrijding ten opzichte van de begroting is ontstaan, doordat er meer leerboeken zijn ingekocht voor het Vavo (ongeveer € 43.000), vanwege het hogere aantal Vavo studenten.

Mutatie overige voorzieningen: de vergelijkende cijfers 2015 zijn met betrekking tot deze post gewijzigd. Tot 2016 werd de afboeking van de debiteuren onder de ouderbijdragen verantwoord, deze wordt nu verantwoord onder overige baten (in geval van opbrengsten) of onder de overige lasten (in geval van kosten). Mocht deze wijziging niet hebben plaatsgevonden, dan was deze post nihil, aansluitend op de jaarrekening 2015.

Overige: In 2016 hebben verschuivingen binnen de posten van de overige lasten plaatsgevonden. In de vergelijkende cijfers 2015 is dit aangepast. Mocht deze aanpassing niet hebben plaatsgevonden, dan bedroegen de overige kosten € 617.248, aansluitend op de jaarrekening 2015. De kosten voor vieringen en excursies zijn € 49.168 lager ten opzichte van 2015 en € 122.486 ten opzichte van de begroting. Ook dit is het gevolg van het streven naar lagere opleidingskosten voor de student. Daarnaast hebben er diverse kleine over- en onderschrijdingen op verschillende posten plaatsgevonden.

Vervolg toelichting op de enkelvoudige staat van baten en lasten

(20) Financiële baten en lasten

	Baten 2016	Begroting 2016	Baten 2015
Rentebaten	4.889	0	8.854
Rentelasten	-171.702	-188.000	-223.266
Totaal financiële baten en lasten	-166.813	-188.000	-214.412

Rentebaten: de rentebaten zijn verlaagd als gevolg van een verlaging van het rentepercentage.

Rentelasten: de rentelasten zijn verlaagd als gevolg van de aflossing op de lening bij het Ministerie van Financiën.

(21) Resultaat deelnemingen

Resultaat deelnemingen	87.193	22.356	31.979
------------------------	--------	--------	--------

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben geen gebeurtenissen na balansdatum plaatsgevonden.

Statutaire bepaling omtrent resultaatbestemming

Onder de thans vigerende statuten is niets opgenomen omtrent de resultaatbestemming.

Voorstel bestemming van het exploitatiesaldo

Vooruitlopend op het besluit van de Raad van Toezicht heeft het College van Bestuur er voor gekozen om het positieve exploitatiesaldo over 2016 toe te voegen aan de algemene reserve.

De jaarrekening is opgemaakt op 6 juni 2016, te Maastricht

Voorzitter CvB	Kusters, J.J.M.
Lid CvB	Schneiders, F.L.P.M.
Voorzitter RvT	Beuken, N.J.M.
Lid RvT	Doedel, H.
Lid RvT	Hidding, A.
Lid RvT	Paulussen, M.J.I.
Lid RvT	Bos, N.J.P.M.

Gegevens rechtspersoon

Naam instelling:	Stichting voor Beroepsonderwijs en Volwasseneneducatie Westelijk Zuid-Limburg
Adres:	Sibemaweg 20 Postbus 1825 6201 BV Maastricht
Postadres:	
Postcode / Plaats:	
Telefoon:	088-0015000
E-mail:	serviceinfo@leeuwenborgh.nl
Website:	www.leeuwenborgh.nl
Bestuursnummer:	40768
Contactpersoon:	de heer T.G.J. Leblanc
Telefoon:	088-0015105
E-mail:	t.leblanc@leeuwenborgh.nl
Brinnummer:	25 PL

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de Raad van Toezicht van Stichting Beroepsonderwijs en Volwasseneneducatie Westelijk Zuid-Limburg

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2016 van Stichting Beroepsonderwijs en Volwasseneneducatie Westelijk Zuid-Limburg (hierna 'de stichting') te Sittard (hierna 'de jaarrekening') gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van de stichting per 31 december 2016 en van het resultaat over 2016 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede balansmutaties over 2016 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals vermeld in paragraaf 2.3.1. Referentiekader van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW/EZ 2016.

De jaarrekening bestaat uit:

- 1 de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2016;
- 2 de geconsolideerde en enkelvoudige staat van baten en lasten over 2016; en
- 3 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW/EZ 2016 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de stichting zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf 2.2.3. Bestuursverslag van het onderwijsaccountantsprotocol OCW/EZ 2016 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle van de jaarrekening of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs paragraaf 2.2.3 Bestuursverslag van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW/EZ 2016 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het College van Bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en de overige OCW wet- en regelgeving.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het College van Bestuur en de Raad van Toezicht voor de jaarrekening

Het College van Bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs.

Het College van Bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen.

In dit kader is het College van Bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het College van Bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het College van Bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het College van Bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het College van Bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het College van Bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De Raad van Toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van de jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Eindhoven, 6 juni 2017

KPMG Accountants N.V.

A.T.A. Beckers RA

Bijlage bij de controleverklaring:

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Onderwijsaccountantsprotocol OCW/EZ 2016, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het College van Bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het College van Bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om in onze controleverklaring de aandacht te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden voor de groepsonderdelen. Bepalend hierbij zijn de omvang en/of het risicoprofiel van de groepsonderdelen of de activiteiten. Op grond hiervan hebben wij de groepsonderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de volledige financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Wij communiceren met de Raad van Toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

ROC Leeuwenborgh

Centraal adres:

Sibemaweg 20, 6224 DC Maastricht

Postadres:

Postbus 1825, 6201 BV Maastricht

088-0015000

www.leeuwenborgh.nl

serviceinfo@leeuwenborgh.nl

RSIN: 8042.23.361

BTW-nummer: NL804223361.B02

KvK: 41074030